

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему: Фінансова стратегія розвитку закладу освіти

Виконала:

Пухальська Марина Олегівна
студентка спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Керівник:

Фролов Сергій Михайлович
професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Рецензент:

Вікторія Божкова
завідувач кафедри бізнес-економіки та
адміністрування Сумського державного
педагогічного університету імені А.С. Макаренка
д.е.н, професор

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Пухальська М. О. Тема: Фінансова стратегія розвитку закладу освіти.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», СНАУ, Суми-2023 р. – Рукопис.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення основних факторів, що впливають на розвиток закладів освіти та розробка фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої освіти для забезпечення стабільності та стійкості функціонування закладів освіти, досягнення максимального ефекту від використання фінансових ресурсів та забезпечення надання якісних освітніх послуг на відповідному рівні. У першому розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні засади фінансової стратегії розвитку закладів вищої освіти» було визначено принципи і механізми фінансування вищих закладів освіти, розглянуто теоретичні засади фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої та вищої освіти в Україні, охарактеризовано основні напрямки державної фінансової політики у сфері фахової передвищої освіти. Ознайомилися з методиками фінансування бюджетних закладів освіти зарубіжних країн. У другому розділі – «Оцінка ефективності фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої освіти» розглянуто особливості стратегії фінансового розвитку закладів вищої та фахової передвищої освіти, побудовано фінансово – економічний паспорт ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана і проведено оцінку ефективності його фінансового стану. У третьому розділі - «Напрямки вдосконалення фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої освіти» розглянуто методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні, розроблено рекомендації щодо удосконалення фінансового управління доходами і витратами у закладах вищої освіти, визначено напрямки, що можуть сприяти ефективному фінансуванню фахової передвищої та вищої освіти в Україні, визначено потенційні напрямки активізації додаткових джерел фінансування закладів фахової передвищої освіти. У магістерській роботі було використано такі методи дослідження як вертикальний і горизонтальний аналіз фінансової звітності, аналіз динаміки і структури доходів та витрат, а також економіко – статистичний аналіз для встановлення залежності та трендів у фінансовому управлінні. Елементи наукової новизни включають методичний підхід та рекомендації щодо вдосконалення фінансового управління доходами і витратами закладів вищої освіти в системі зміцнення їх конкурентоспроможності, а також доведено необхідність активізації потенційних джерел фінансування закладів фахової передвищої освіти. Результати кваліфікаційної роботи були представлені на двох науково – практичних конференціях та можуть бути використані у практичній діяльності бюджетних закладів освіти.

Ключові слова: фінансова стратегія, фінансування, аналіз, вища освіта, фахова передвища освіта, фінансове управління.

SUMMARY

Pukhalska M. O. Subjekt: Financial development strategy of the education institutions».

Qualification work on specialty 072 «Finance. Banking and insurance», Sumy National Agrarian University, Sumy, 2023. - Manuscript.

The purpose of the qualification work is determination of the main factors influencing the development of educational institutions. to develop a financial strategy for the development of vocational higher education institutions to ensure the stability and sustainability of the functioning of educational institutions, to achieve the maximum effect from the use of financial resources and to ensure the provision of quality educational services at the appropriate level. In the first section of the qualification work «Theoretical foundations of the financial strategy for the development of higher education institutions » the principles and mechanisms of financing of higher education institutions were defined, the theoretical foundations of the financial strategy for the development of professional section of the and higher education institution in Ukraine were considered, and the main direction of state financial policy in the field of professional pre - higher education were characterized. In the second section «Evaluation of the effectiveness of the financial strategy of the pre – higher education institutions» the peculiarities of the financial development strategy of higher and professional pre – higher education were considered, the financial and economic passport the VSP RFK KNEU after V. Hetman and an assessment of the effectiveness of its financial condition was carried out. In the third section –«Directions for improving financial development strategy of the pre – higher education institutions» the methodological principles of budgetary financing of institutions of higher and pre – higher education in Ukraine are considered, developed recommendations for improving the financial management of income and expenses of higher education institutions have been developed, and potential direction for the activation of additional sources of financing for institution of vocational pre - higher education in Ukraine have been identified. In the qualification work used research methods as vertical and horizontal analysis of financial reporting, analysis of the dynamics and structure of income and expenses, as well as economic and statistical analysis to establish dependence and trends in financial management. Elements of scientific novelty include methodical approach and recommendations regarding the improvement of income and expenses of higher institutions education in the system of strengthening their competitiveness, as well as proved the need to activate potential sources of funding for professional institutions pre-higher education. The resultants of qualification work were presented at two scientific meetings practical conferences and can be used in practical work activities of the budgetary education institutions.

Keywords: financial strategy, financing, analysis, higher education, vocational pre - higher education, financial management.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	11
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	22
2.1. Особливості стратегії фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти в Україні	22
2.2 Фінансово-економічна характеристика Роменського фахового коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана	32
2.3 Оцінка ефективності фінансової стратегії розвитку фахового коледжу	37
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РОМЕНСЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА.....	48
3.1 Методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні.....	48
3.2 Вдосконалення фінансового управління доходами і витратами закладів вищої освіти в системі зміцнення їх конкурентоспроможності	51
3.3 Напрямки активізації потенційних джерел фінансування закладу фахової освіти.....	59
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	Error! Bookmark not defined.
Додаток А Структура ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана	Error! Bookmark not defined.

Додаток Б Фінансова звітність ВСП ПФК КНЕУ ім. В. Гетьмана за 2018 р		Error! Bookmark not defined.
Додаток В Фінансова звітність ВСП ПФК КНЕУ ім. В. Гетьмана за 2019 р		Error! Bookmark not defined.
Додаток Д Фінансова звітність ВСП ПФК КНЕУ ім. В. Гетьмана за 2020 р		Error! Bookmark not defined.
Додаток Ж Фінансова звітність ВСП ПФК КНЕУ ім. В. Гетьмана за 2021 р		Error! Bookmark not defined.
Додаток З Фінансова звітність ВСП ПФК КНЕУ ім. В. Гетьмана за 2022 р		Error! Bookmark not defined.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЕUA - Європейської асоціації університетів

ВВП – валовий внутрішній продукт

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ВСП – відокремлений структурний підрозділ

ЄС – Європейський союз

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗФПО – заклад фахової передвищої освіти

ОЕСР – організація економічного співробітництва та розвитку

РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана — Роменський фаховий коледж Київського національного університету ім. В. Гетьмана

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ неперервно трансформується під впливом економічних, технологічних та соціокультурних змін. Ці динамічні процеси ставлять перед нами виклик забезпечити стале та ефективне функціонування усіх сфер життя, зокрема освіти. Однією з ключових складових освітнього простору є заклади фахової передвищої освіти, які мають важливе завдання формування висококваліфікованого фахового контингенту, готового відповідати викликам сучасності.

Фінансова стратегія розвитку таких закладів набуває особливого значення у контексті умов функціонування та зростаючих вимог до якості освітніх послуг. Відповідно до цього, дослідження фінансових аспектів розвитку закладів фахової передвищої освіти стає надзвичайно актуальним завданням.

Аналізуючи сучасний стан освітньої галузі, можна відзначити, що фінансування закладів фахової передвищої освіти знаходиться під тиском зростаючих вимог та обмежень. Постійні зміни у соціально-економічному середовищі, розвиток інноваційних технологій, зміни у потребах ринку праці – усі ці фактори впливають на фінансову стійкість та здатність закладів забезпечувати якісну освіту.

В дослідженнях з питань освіти та її розвитку важливо зрозуміти які фактори впливають на розвиток закладів освіти, що дає можливість досягти максимальних результатів в найближчій та подальшій перспективі.

Однак, на сьогоднішній день існує недостатньо науково обґрунтованих підходів до управління фінансами у сфері передвищої освіти. Це викликає потребу в глибокому дослідженні фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої освіти, що дозволить виявити оптимальні шляхи підвищення ефективності функціонування цих закладів та забезпечення їх сталого розвитку.

У світлі цього, наукове та практичне обґрунтування фінансової стратегії розвитку закладів фахової передвищої освіти виступає як актуальне завдання, яке відкриває широкі можливості для впровадження інноваційних підходів у керування

освітніми установами та забезпечення їх конкурентоспроможності в сучасному освітньому середовищі.

Проблема розробки та впровадження ефективної фінансової стратегії для закладів фахової передвищої освіти вже привертає увагу науковців та практиків. Однак, існує деякий дефіцит досліджень, що систематично аналізують цю проблему в контексті сучасних викликів та можливостей.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є ретельне дослідження та аналіз фінансової стратегії розвитку закладу фахової передвищої освіти з урахуванням сучасних викликів та можливостей. Робота спрямована на визначення оптимальних напрямів розв'язання фінансових проблем, що виникають у контексті забезпечення якісної освіти та сталого функціонування закладу.

Завдання дослідження:

1. Вивчити принципи і механізми фінансування вищих закладів освіти.
2. Проаналізувати державну фінансову політику у сфері фахової передвищої освіти.
3. Вивчити зарубіжний досвід підвищення ефективності фінансування закладів фахової передвищої та вищої освіти.
4. Встановити особливості стратегії фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти в Україні.
5. Розробити фінансово-економічний паспорт фахового коледжу.
6. Здійснити оцінку ефективності фінансового стану у фаховому коледжі.
7. Проаналізувати методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні.
8. Розробити рекомендації щодо удосконалення фінансового управління доходами і витратами закладів вищої освіти.
9. Визначити потенційні напрямки активізації додаткових джерел фінансування фахової передвищої освіти в Україні.

Об'єкт дослідження - процес фінансової стратегії розвитку закладу фахової передвищої освіти, який виникає у зв'язку з потребами сучасного освітнього середовища та соціально-економічною ситуацією.

Предмет дослідження - сукупність соціально-економічних закономірностей функціонування та розвитку закладу фахової передвищої освіти в умовах реалізації фінансової стратегії.

Для досягнення запланованої мети та вирішення поставлених завдань використовуються наступні **методи дослідження**:

- аналіз літературних джерел з метою узагальнення існуючих знань та визначення невирішених питань;
- вертикальний та горизонтальний аналіз фінансової звітності для оцінки фінансового стану та реалізації стратегічних планів;
- економіко-статистичний аналіз для встановлення залежності та трендів у фінансовому управлінні;
- аналіз динаміки і структури доходів та витрат.

Елементи наукової новизни включають методичний підхід та рекомендації щодо вдосконалення фінансового управління доходами і витратами закладів вищої освіти в системі зміцнення їх конкурентоспроможності, а також доведено необхідність активізації потенційних джерел фінансування закладів фахової передвищої освіти. Вони базуються на результатах аналізу, порівняння та впровадження нових підходів у практику фінансового управління.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо – нормативні акти, монографії, наукові періодичні видання, інтернет – ресурси, фінансова звітність, зокрема ВСП «Роменський фаховий коледж КНЕУ ім. В. Гетьмана».

Практичне значення. Одержані результати дослідження сприятимуть практичному вдосконаленню фінансового управління в закладах фахової передвищої освіти. Розроблені рекомендації можуть бути використані в роботі підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів освітнього процесу для покращення ефективності фінансової стратегії та забезпечення сталого розвитку.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться у даній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на Науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції

«Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти» м.Львів,19-20 травня 2023 року. - Львівський науковий форум,2023. - С.17

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи.
Кваліфікаційна магістерська робота складається із переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 36 найменувань, додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщений на 77 сторінках. Робота містить 12 таблиць та 4 рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

В сучасній економічній літературі поняття «фінансування» має широке застосування і використовується в різних контекстах, тому немає єдиної думки про його визначення та зміст. Професор Каленюк І. С. додає, що фінансування освіти – це система відносин, що включає формування, розподіл та використання різних фінансових ресурсів у сфері освіти. Він визначає фінансування як набір фінансових фондів, що утворюються за допомогою взаємодії різних ланок управління вищої освіти, які забезпечують функціонування закладів освіти [1].

Згідно з О. В. Красільником, фінансування державних вищих навчальних закладів можна описати як рівень їхніх фінансових ресурсів, який забезпечує систематичні та стабільні надходження коштів, ефективне та раціональне їх використання та здатність залучати фінансові ресурси відповідно до законодавства [2].

Згідно зі статтею 71 Закону України «Про вищу освіту», фінансування державних вищих навчальних закладів залежить від державного замовлення на підготовку фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, з розрахунку коштів державного бюджету та інших джерел, що не заборонені законодавством, при дотриманні принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень. Комунальні вищі навчальні заклади фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України та інших джерел, що не заборонені законодавством. Фінансування приватних вищих навчальних закладів здійснюється їх засновниками та з інших джерел, які не заборонені законодавством [3].

Професор Касич А.О. стверджує, що процес фінансування освіти залежить від базового підходу до його здійснення та вибору з різних доступних альтернатив,

таких як державне та комерційне фінансування, фінансування за рахунок спонсорських внесків, комбіноване фінансування тощо [4].

У сучасних умовах головною вимогою до вищої освіти є її відповідність вимогам часу та потребам ринку праці. Достатнє фінансування вищої освіти є ключовим для її ефективного розвитку, що знаходить відображення у соціальному та економічному прогресі суспільства.

Білінець М.Ю. виділяє сім основних принципів фінансування вищої освіти, зокрема [4]:

- цілеспрямованість – фінансування повинно бути спрямоване на досягнення конкретних цілей і завдань, визначених для вищого навчального закладу;
- самостійність – вищі навчальні заклади повинні мати певну ступінь самостійності в управлінні своїми фінансовими ресурсами;
- цільове використання – отримані кошти повинні бути використані відповідно до запланованих цілей та завдань;
- збалансованість – фінансування повинно бути збалансованим з іншими ресурсами вищого навчального закладу, такими як персонал, інфраструктура та матеріально-технічна база;
- ефективність і результативність – фінансування повинно бути спрямоване на досягнення максимальної ефективності та результативності вищого навчального закладу;
- обґрунтованість – фінансування повинно бути обґрунтоване, тобто відповідати реальним потребам та можливостям вищого навчального закладу;
- диверсифікація та єдність фінансування – вищі навчальні заклади повинні розглядати різноманітні джерела фінансування та забезпечити їх єдність в системі фінансування вищої освіти.

Відповідно до Лойко В.В. зв'язок між освітою та доступністю має певні принципи, які визначаються державою, щоб забезпечити рівні умови для отримання освіти для кожного громадянина. Перший принцип – доступність для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою – передбачає, що кожен громадянин має право на отримання якісної освіти без будь-

яких обмежень. Держава має забезпечувати доступність для всіх шарів населення, незалежно від соціально-економічних умов, місця проживання, стану здоров'я тощо. Другий принцип – рівність умов кожної людини для повної реалізації її здібностей – передбачає, що кожна людина має право на отримання освіти відповідно до своїх здібностей та можливостей. Держава має забезпечувати рівні умови для отримання освіти для всіх, незалежно від статі, віку, національності, релігії, стану здоров'я тощо. Третій принцип – гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей – передбачає, що освіта має бути спрямована на розвиток особистості в її цілісності, на формування моральних, етичних та культурних цінностей, на розвиток творчого потенціалу людини. Четвертий принцип – органічний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, традиціями – передбачає, що освіта повинна ґрунтуватись на досвіді попередніх поколінь та враховувати [6].

Принцип стратегічної орієнтованості є ключовим у побудові фінансового механізму системи вищої освіти, як правильно відзначив О. В. Тимошенко [7]. Цей принцип вимагає розробки чіткої стратегії організації фінансових відносин, яка забезпечить ефективне функціонування системи вищої освіти відповідно до соціально-економічних пріоритетів суспільства.

Ю. Волинчук описує механізм фінансового забезпечення закладів вищої освіти як сукупність різних методів, інструментів та важелів, які використовуються для формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою досягнення гармонії інтересів всіх задіяних сторін [8].

Механізм фінансування ВНЗ можна визначити як складну систему фінансових відносин, яка включає різні елементи, такі як місія, цілі, принципи, суб'єкти, методи, форми, джерела, фактори забезпечення та аналітичні інструменти [9]. Сутність механізму полягає в тому, що він забезпечує необхідний рівень фінансування, функціонування та розвитку ВНЗ, що є важливим для забезпечення якісної освіти та розвитку науки.

Основними цілями механізму фінансування вищих навчальних закладів є [10]:

- забезпечення економічного розвитку і задоволення потреб громадян в якісній освіті;
- забезпечення права суб'єктів на розпорядження коштами та звітування за результатами фінансування;
- гармонізація інтересів задіяних сторін, включаючи установи вищої освіти, державу та громадян;
- виконання функцій вищих навчальних закладів, таких як забезпечення якісної освіти та наукових досліджень, розвиток нових технологій та інновацій, підготовка кваліфікованих кадрів для ринку праці, підтримка культурного та соціального розвитку тощо.

ВНЗ можуть мати різноманітні джерела фінансування. Основними з них є державні та місцеві бюджети, які виділяються на здійснення державного замовлення на підготовку фахівців, проведення наукових досліджень та інших видів робіт [11]. Крім того, вищі навчальні заклади можуть отримувати фінансування від юридичних та фізичних осіб, які користуються їхніми освітніми послугами. Також вони можуть мати власні кошти, отримані від реалізації продукції чи послуг. Однак, головним джерелом фінансових ресурсів ВНЗ є кошти з державного та місцевого бюджету.

Фінансовий механізм можна розглядати як сукупність двох функціональних підсистем: фінансового забезпечення та фінансового регулювання [12]. Функція фінансового забезпечення полягає у забезпеченні джерел та форм фінансування розвитку освіти.

Державна фінансова політика у сфері фахової передвищої освіти має на меті забезпечення, регулювання та розподіл фінансових ресурсів для забезпечення доступної та якісної вищої освіти для громадян України. Згідно із Законом України "Про фахову передвищу освіту", державна політика у цій сфері визначається Верховною Радою України, а формує та реалізує Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, інші державні органи та органи місцевого самоврядування [13].

Основними напрямками державної фінансової політики у сфері фахової передвищої освіти є забезпечення фінансування ВНЗ, стимулювання інновацій та розвитку науки, забезпечення якості навчального процесу, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Вона базується на принципах, які сприяють сталому розвитку суспільства, забезпечують доступність фахової передвищої освіти, міжнародну інтеграцію та інтеграцію системи фахової передвищої освіти України в Європейський освітній простір, приватному партнерству, стимулюванню підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам закладів фахової передвищої освіти, а також заохоченню просвітницької, інноваційної, дослідницької діяльності закладів фахової передвищої освіти.

Державна фінансова політика у сфері фахової передвищої освіти має на меті створення умов, що сприятимуть постійному розвитку суспільства, міжнародну інтеграцію та інтеграцію системи вищої та фахової передвищої освіти в Європейський освітній простір, спонуканню установ, організацій різних форм власності для надання першого робочого місця випускникам ЗФПО.

Держава сприяє розвитку ЗФПО як центрів здобуття повних та часткових кваліфікацій у сферах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти, а також як кваліфікаційних центрів, уповноважених на оцінювання і визнання результатів навчання. Держава також сприяє збереженню та розвитку досягнень та прогресивних традицій національної освіти.

Для досягнення цих цілей держава використовує різні механізми фінансування, такі як надання бюджетних коштів вищим навчальним закладам, створення різноманітних програм грантів, субсидій та кредитів для студентів, сприяння приватному фінансуванню вищої освіти тощо. Забезпечення ефективного використання цих ресурсів є важливим завданням державної фінансової політики у сфері фахової передвищої освіти.

Аналіз показників видатків Державного бюджету України на фахову передвищу освіту та їх структури, який наведений таблиці 1.1, відображає рівень фінансової підтримки цієї галузі освіти в країні, визначає перспективи розвитку та

напрямки політики у цій сфері [14]. Аналіз змін у рівні фінансування фахової передвищої освіти з року в рік дає можливість оцінити динаміку змін та зрозуміти, які заходи були вжиті з боку держави для розвитку цієї галузі освіти. Аналіз структури видатків на фахову передвищу освіту дозволяє визначити, які конкретні напрямки освіти отримали найбільшу фінансову підтримку та як можна розподілити кошти для досягнення оптимального результату.

Таблиця 1.1 - Показники видатків Державного бюджету України на фахову передвищу освіту протягом 2019-2021 рр.

Показник	Видатки Державного бюджету України			Структура видатків Державного бюджету України		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Фахова передвища та вища освіта	43 035,9	44 499,1	53 796,1	4,0	3,5	3,6
заклади фахової передвищої освіти	27,7	4 617,4	5 696,9	0,0	0,4	0,4
заклади вищої освіти	43 008,3	39 881,7	48 099,2	4,0	3,1	3,2

Джерело: узагальнено автором на основі [14]

Загальні видатки Державного бюджету на фахову передвищу та вищу освіту зростають з 2019 року. Це свідчить про збільшення уваги до цієї сфери та потреби в забезпеченні фінансової підтримки для розвитку фахової передвищої освіти в Україні.

Структура видатків Державного бюджету на фахову передвищу та вищу освіту показує, що більшість коштів спрямовуються на заклади вищої освіти. Однак, з 2020 року зростають видатки на заклади фахової передвищої освіти, що свідчить про збільшення уваги до цієї галузі та розвитку інфраструктури закладів фахової передвищої освіти.

Важливою складовою державної фінансової політики у сфері фахової передвищої освіти є принцип доступності освіти, який підтримується державою. Збільшення фінансової підтримки ЗФПО та вищої освіти сприяє забезпеченню доступності освіти для всіх груп населення.

Оскільки Україна прагне до євроінтеграції, необхідно досліджувати організацію системи фінансування вищої освіти в зарубіжних країнах. Їх досвід у

реформуванні освіти може бути прикладом для України в покращенні використання наявних ресурсів та поліпшення фінансово-економічної ситуації в країні.

Фінансування освіти державою є головним та пріоритетним джерелом фінансування більшості країн світу, зокрема в країнах Західної Європи, таких як Німеччина, Австрія, Норвегія, Данія, Франція, Швеція та Фінляндія, хоча кожна з них має свої власні особливості використання державного фінансування. В рамках цієї моделі, ВНЗ укладають угоду з державним органом та зобов'язуються готувати фахівців, які є необхідними з суспільного погляду за узгодженими цінами.

Законодавством передбачено, що держава має забезпечити загальні асигнування на освіту не менше 7% ВВП за рахунок різних джерел фінансування [15].

В країнах ЄС існує декілька механізмів державного фінансування ВНЗ державної та приватної форми власності. М1 – механізм, що передбачає переговори між ВНЗ та установою, що надає грант, щодо обсягів бюджетного фінансування, які будуть виділені ВНЗ відповідно до їхніх розрахунків. М2 – механізм, який надає фінансування на підставі оцінки минулорічних витрат ВНЗ. М3 – механізм з формулою фінансування. М4 – механізм, за яким фінансування здійснюється на основі показників якості та стратегічних орієнтирів. М5 – механізм, що прив'язує фінансування до кількості випускників у певній галузі або спеціальності. М6 – механізм фінансування конкурентних дослідницьких проектів ВНЗ [16].

Дослідження фінансування освіти країн ЄС наведено в таблиці 1.2.

Як можна помітити, рівень державних видатків на освіту у % до ВВП коливається від 4,7% до 7,0%. Дані за 2020 та 2021 роки, як очевидно, є незвичними внаслідок світової пандемії COVID-19.

У Бельгії збільшення видатків у 2020 році може бути пов'язано з підвищенням фінансування освіти для компенсації втрат, що виникли внаслідок пандемії. На підтримку освіти було спрямовано значну суму коштів у рамках пакетів стимулюючих заходів.

Таблиця 1.2 - Державні видатки на освіту країн ЄС протягом 2017-2021 рр. (у відсотках до ВВП)

Країна	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Бельгія	6,2	6,2	6,1	6,6	6,3
Данія	6,4	6,4	6,3	6,4	6
Естонія	5,7	6,2	6,1	6,4	5,9
Кіпр	5,2	5	5,1	5,8	5,5
Латвія	5,8	5,8	5,7	5,8	5,6
Мальта	4,7	5	5	5,7	5,5
Словенія	5,4	5,4	5,4	5,7	5,7
Фінляндія	5,6	5,5	5,6	5,9	5,7
Швеція	6,7	6,9	6,9	7	6,7
Ісландія	7	7	7	8,1	7,7
Швейцарія	5,5	5,4	5,5	5,9	5,7

Джерело: узагальнено автором на основі [16,17]

У Бельгії збільшення видатків у 2020 році може бути пов'язано з підвищенням фінансування освіти для компенсації втрат, що виникли внаслідок пандемії. На підтримку освіти було спрямовано значну суму коштів у рамках пакетів стимулюючих заходів.

Уряд Данії активно працює над удосконаленням системи вищої освіти. У 2017 році Данія розпочала амбітну реформу системи фінансування закладів вищої освіти, спрямовану на покращення якості викладання, адаптації випускників до ринку праці, інституційного лідерства та профілізації. ОЕСР підготувала тематичну аналітичну записку "Фінансування вищої освіти в Данії" в рамках свого проекту "Фінансування вищої освіти" [17]. У ньому порівнюється данська система фінансування закладів вищої освіти з системами в інших країнах-членах ОЕСР.

Відсоток державних видатків на освіту в Естонії збільшувався з 2017 по 2018 роки та залишався майже незмінним з 2018 по 2020 роки. Але він знизився до 5,9% у 2021 році. Ймовірна причина - пандемія та зміни в економіці. У 2021 році Словенія, Фінляндія та Ісландія збільшили свої державні видатки на освіту у порівнянні з попереднім роком, тоді як інші країни залишилися на тому ж рівні.

Кіпр і Мальта у 2020 році збільшили свої видатки на освіту відносно ВВП, що може бути пов'язано зі збільшенням фінансування, спрямованим на покращення якості освіти. Проте у 2021 році обидві країни зменшили свої видатки на освіту, що може бути пов'язано зі змінами в економічній політиці та зменшенням фінансових ресурсів. Латвія у 2019 році зменшила свої видатки на освіту відносно ВВП, але у 2020 і 2021 роках рівень знову зріс. Це може бути пов'язано зі змінами в економічній політиці та змінами в управлінні освітніми закладами.

Швеція та Швейцарія у 2020 та 2021 роках залишили свої видатки на освіту на тому ж рівні. Це може бути пов'язано зі стабільним економічним становищем країн та іншими пріоритетами у фінансуванні суспільних потреб.

У країнах, таких як США, Японія, Австралія, Нова Зеландія та Південна Корея, існує фінансування вищої освіти за недержавні кошти, що сприяє приватизації цієї системи. Прихильники цього підходу переконані, що держава повинна скоротити свої витрати на вищу освіту та передати її під владу ринкових сил. В країнах з таким підходом державні витрати на освіту складають менше 5% ВВП [18]. Проте найкращі університети світу, які очолюють рейтинги, розташовані саме в таких країнах, як США, Австралія та Японія. У США, наприклад, вища освіта не має "державного замовлення", але влада штату підтримує більшість університетів [19]. Університети самостійно розраховують, скільки коштів вони можуть отримати від штату, контрактів зі студентами, співпраці з випускниками та комерційної діяльності, а кошти від федерального уряду виділяються переважно на наукові дослідження.

Також існує третя модель фінансування вищої освіти – змішане фінансування у різних пропорціях, яка спрямована на часткове використання ринкових відносин у сфері вищої освіти. Ця модель передбачає поступове скорочення державного фінансування і збільшення частки приватного фінансування. Канада та деякі держави Західної Європи (Великобританія, Іспанія, Італія) вже використовують цю модель фінансування, де використовуються державні зобов'язання, що передаються у вигляді купонів або сертифікатів безпосереднім споживачам освітніх послуг [20]. Термін дії виданого ваучера є

єдиним істотним обмеженням для тих, хто навчається. У Польщі система фінансування вищої освіти також базується на використанні різних фінансових джерел та забезпеченні достатньої фінансової автономії як державних, так і недержавних ВНЗ. Польща переважно реалізує англосаксонський підхід до фінансування вищої освіти, проте, в ній існують соціальні стипендії та мотиваційні стипендії для успішних й талановитих студентів [21]. Окрім цього, у Великобританії існує форма фінансування вищої освіти, яку називають грантом. Вона переважно залежить від кількості студентів, складності та вартості їхнього навчання, і надається з урахуванням пріоритетів розвитку освіти, визначених урядом [22].

У Великобританії, крім грантів, існує форма фінансування вищої освіти, яка залежить від кількості студентів, трудомісткості та матеріаломісткості їх навчання, а також враховує пріоритети розвитку освіти, встановлені урядом. Значні фінансові ресурси направлені на підтримку обдарованої молоді шляхом пільгового кредитування та стипендій. У США існують дві форми кредитування здобуття освіти: приватні кредити та федеральні. Приватні кредити зазвичай мають цільовий довгостроковий характер та надаються банківськими установами безпосередньо студентам або через університети та коледжі. Федеральні кредити надаються під гарантію уряду США та мають встановлену ставку не вище 8% річних. Федеральне кредитування здійснюється через акредитовані кредитні інституції або безпосередньо через університети [23].

У Франції майже 90% фінансування вищої освіти забезпечується державним бюджетом. В деяких випадках студенти можуть отримати безвідсоткову позику, яку слід повернути не пізніше, ніж через 10 років після закінчення навчання. Крім того, студенти мають право на відшкодування витрат, пов'язаних із підготовкою курсових та дипломних робіт, проходженням практики та стажуванням [24].

У Німеччині отримання вищої освіти безкоштовне, але студентам доводиться платити за відвідування лабораторій, спортивних комплексів та бібліотек. Ці платежі зазвичай покриваються за допомогою державного кредитування, яке забезпечує безвідсоткову позику, щомісячні виплати якої починаються після

закінчення навчання та влаштування на роботу. У країні існує ряд пільг, таких як оплата половини суми позики та подовження терміну кредитування. Загалом термін кредитування становить 10 років. У Швеції також вища освіта є безкоштовною, але студентам може знадобитись кредитування для покриття витрат на проживання [25].

Після дослідження основних форм фінансування вищої освіти, можна прийти до висновку, що для ВНЗ України найбільш підходящою формою фінансування є державне фінансування, що базується на результативності, а також форма фінансування, яку забезпечують прямі користувачі освітніх послуг.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1 Особливості стратегії фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти в Україні

Фінансова стратегія представляє собою плановість дій та рішень, які мають вплинути на досягнення фінансових цілей підприємства, організації, установи або фізичної особи. Вона ґрунтується на визначенні цілей, аналізі фінансового стану, плануванні, розробці конкретних завдань.

Фінансова стратегія в освіті включає в себе планування, управління, ефективне використання фінансових ресурсів в освітніх установах для забезпечення якісною освітою суспільство.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки затверджена Розпорядженням від 23 лютого 2022 року № 286-р, містить ряд особливостей щодо фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти в Україні [26].

Ця Стратегія була прийнята відповідно до визнання проблем, які існували в системі вищої освіти в Україні, включаючи недостатню ефективність функціонування цієї системи. Вона була створена з метою поліпшення стану вищої освіти в Україні, забезпечення її ефективності та конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Як зазначає Антонюк В. П., мета Стратегії розвитку вищої освіти в Україні полягає в забезпеченні модернізації системи вищої освіти в Україні у відповідності до сучасних світових трендів її розвитку, потреб суспільства у формуванні людського капіталу, відповідного сучасному технологічному розвитку, та завдань подолання негативних явищ у сфері вищої освіти [27].

Недостатній обсяг фінансування вищої освіти ускладнює реалізацію програм корпоративної соціальної відповідальності, які дуже важливі для підготовки

майбутніх фахівців. Це може знижувати якість освіти та впливати на конкурентоспроможність України в міжнародному рейтингу ВНЗ.

Крім того, низький рівень фінансової автономії університетів є однією з основних причин низького рівня якості вищої освіти в Україні. Згідно з методологією Європейської асоціації університетів (EUA), рівень автономії університетів визначається за чотирма компонентами: академічна, фінансова, організаційна та кадрова [28]. Українські заклади вищої освіти мають найвищий рівень автономії в кадровому компоненті, що охоплює питання, пов'язані з набором, оплатою праці та кар'єрним зростанням персоналу. Однак, тарифна сітка щодо оплати праці для державних закладів суттєво обмежує кадрову автономію.

Найнижчим рівнем автономії українських університетів є фінансова автономія через обмеження, які відповідно до Бюджетного кодексу України статус бюджетної установи накладає на державні та комунальні заклади вищої освіти. Це обмеження стосується розпорядження власними надходженнями, отримання позик, визначення напрямів витрачання коштів, у тому числі власних коштів закладу, перерозподілу коштів між статтями бюджету. Це обмежує здатність університетів до самостійного розвитку та впливає на їх здатність надавати якісну освіту.

Фінансування вищої освіти має системні недоліки, які призводять до того, що ЗВО постійно відчують брак коштів на забезпечення свого функціонування та розвитку. Недостатнє фінансування може призвести до підняття вартості навчання, що відобразиться на соціально – вразливій групі населення при доступі до вищої освіти. Залишаючись неефективним, фінансування вищої освіти потребує здійснення невідкладних заходів щодо пошуку кардинально нових механізмів залучення ресурсів у систему вищої освіти.

Недоліки фінансування вищої освіти негативно впливають на розвиток економіки країни, оскільки значне зниження доступу до вищої освіти впливає на розвиток інновацій, конкурентоспроможність на ринку праці.

Ці проблеми мають різні прояви та наслідки, які наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Проблеми фінансування вищої освіти та їх наслідки

Проблема	Наслідок
Низький рівень валового внутрішнього продукту (ВВП) та недиверсифікована система бюджетного фінансування вищої освіти	Відсутність достатньої мотивації для досягнень вищої освіти, обмежені фінансові ресурси для розвитку та покращення якості
Недотримання послідовності у реалізації державної політики та непослідовність в управлінні системою вищої освіти	Неефективне використання ресурсів, незабезпечення належного рівня освітніх послуг
Розрив між системою вищої освіти та ринком праці, а також відсутність механізмів зворотного зв'язку між роботодавцями і закладами вищої освіти	Дисбаланс попиту і пропонування інноваційних спеціальностей, недостатня підготовка випускників до потреб роботодавців
Багато закладів вищої освіти не виявляють достатню соціальну відповідальність та не приділяють уваги екологічній складовій	Відсутність врахування соціальних та екологічних цінностей, що впливає на репутацію закладів вищої освіти
Недостатня балансування прав і відповідальності, непослідовна автономність ЗВО та неготовність їх використовувати надані законодавством можливості	Додаткові перешкоди для ефективного функціонування і розвитку вищої освіти
Недостатня довіра суспільства до закладів вищої освіти	Знижена довіра суспільства до системи вищої освіти, можливі проблеми з отриманням фінансування

Джерело: складено автором

Значний рівень охоплення освітою вищої освіти в Україні певною мірою є впливом негативних наслідків системи фінансування, яка зосереджувалася на кількості студентів, а не на якості їх освіти. Навіть після впровадження нової системи розподілу бюджетних коштів, кількість студентів залишається основним фактором, що визначає обсяг фінансування закладів вищої освіти. Це спонукає заклади вищої освіти намагатися зарахувати якомога більше студентів, не звертаючи належної уваги на рівень їх підготовки та мотивацію до здобуття вищої освіти. Невелика кількість відрахування студентів, які не виконують навчальний план, також сприяє зниженню якості навчання та знеціненню праці науково-педагогічного колективу в закладі освіти.

Заінтересовані сторони реформ, такі як роботодавці, студенти, науково-педагогічні працівники та інші, недостатньо залучені до процесів формування, моніторингу та контролю за управлінням в закладах вищої освіти, що обмежує їх вплив на розвиток системи. Фактори, що знижують привабливість ЗВО, впливають

на різні сегменти громадськості, такі як здобувачі вищої освіти, роботодавці та науково-педагогічний персонал. Ці фактори створюють негативну динаміку навчальних закладів і призводять до ряду проблем.

Серед здобувачів вищої освіти найважливішими факторами, що знижують привабливість навчальних закладів, є непевність щодо задоволення освітніх потреб. Ця непевність може виникати через несумісність освітньої програми із сучасними вимогами ринку праці.

З точки зору роботодавців, недостатній рівень підготовки випускників стає ключовим фактором, що знижує привабливість вищих навчальних закладів. Роботодавці часто вказують на недостатню практичну підготовку випускників і їх неадекватність у робочому середовищі.

Що стосується науково-педагогічного персоналу, низький рівень оплати праці вважається головним фактором, що знижує привабливість роботи в університетах і коледжах. Це може призводити до втрати кваліфікованих викладачів і дослідників.

Також проблемою є академічна недоброчесність. В умовах доступу до великої кількості інформаційних ресурсів та розвитку інформаційних технологій питання дотримання принципів академічної доброчесності стає особливо актуальним у вищій освіті. Щорічно Україна приділяє все більше уваги питанню академічної доброчесності.

У сучасних умовах розвитку цивілізаційних процесів в Україні спостерігаються тенденції, що впливають на систему вищої освіти. Ці тенденції характеризуються складністю, масштабністю, багатовекторністю та динамічністю, і ставлять перед системою нові виклики. З метою збереження та розвитку потенціалу системи вищої освіти, формування якісного людського капіталу і забезпечення інноваційних процесів у суспільстві, необхідно визначити стратегічні пріоритети на найближче десятиліття.

Тенденції розвитку вищої освіти та міжнародної студентської мобільності до 2030 року можуть бути описані такими факторами:

- старіння населення, що призводить до зростання інтересу до освіти та можливостей зайнятості серед людей похилого віку;
- зростання автоматизації виробництва, що вимагає розвитку нових компетенцій, щоб відповідати вимогам ринку праці;
- розрив між вимогами роботодавців та пропозиціями ВНЗ та наукових установ, що вимагає адаптації освітніх програм та формування компетенцій, які відповідають потребам ринку праці;
- урбанізація і переїзд населення до міст у пошуку кращих можливостей для кар'єрного зростання та зайнятості;
- суворіша імміграційна політика, яка обмежує мобільність студентів та фахівців у країни з високим рівнем доходів;
- економічні зміни, включаючи стрімке зростання ринків у країнах, що розвиваються, що призводить до збільшення попиту на освіту та навчання за кордоном;
- дисбаланс між попитом на вищу освіту серед молоді в країнах, що розвиваються, та обсягом освітньої пропозиції у розвинених економіках, що створює можливості для транснаціональної освіти;
- зменшення фінансування вищої освіти з бюджетних джерел.

Розуміння цих тенденцій і визначення стратегічних пріоритетів є ключовими для розвитку вищої освіти в Україні. Тільки шляхом адаптації до глобальних змін і активної реакції на виклики сучасності, система вищої освіти зможе забезпечити якісну кваліфікаційну підготовку молодого покоління.

Також передбачається збільшення кількості іноземних студентів. Це вимагатиме розширення освітніх програм на англійській мові, викладання та надання більш актуальних та гнучких освітніх програм.

Глобальна пандемія COVID-19 суттєво змінила освітню сферу, розширивши використання інформаційних технологій та дистанційного навчання. Завдяки доступу до Інтернету, освіта перестала бути лише джерелом ресурсів для навчання і стала використовуватися як інструмент навчання.

Українські ВНЗ також відчули вплив пандемії. Багато з них перейшли на дистанційне навчання, використовуючи інформаційні технології та онлайн-платформи. Це спонукало ЗВО до переосмислення своїх освітніх програм та шукати нові шляхи для надання актуальних і гнучких освітніх послуг.

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України суттєво вплинуло на вищу освіту в країні, породжуючи ряд викликів, з якими доведеться зіткнутися у найближчі роки. Одним з них є пошкодження та руйнування інфраструктури закладів освіти, а також втрата освітнього та дослідницького обладнання. Війна призвела до значних збитків у цих закладах, що вимагатиме відновлення та ремонт зруйнованої інфраструктури.

Другим викликом є значне зменшення кадрового складу ЗВО та ЗФПО, а також контингенту абітурієнтів та студентів. Багато людей були вимушені евакуюватися до безпечніших регіонів України або навіть за кордон для забезпечення своєї особистої безпеки.

Третім викликом є зниження потенціалу для формування державного замовлення на навчання. Внаслідок війни багато студентів, учнів та викладачів можуть залишитися за кордоном і не повернутися до України. Це призведе до скорочення контингенту здобувачів освіти, що в свою чергу вплине на державне фінансування освіти.

Четвертим викликом є звуження бази для проведення навчальної практики. У зв'язку зі скороченням роботи навчально-виробничих комбінатів та провідних українських підприємств, студенти та учні можуть зіткнутися з обмеженнями у здобутті практичного досвіду, який є важливою складовою вищої освіти.

П'ятим викликом є необхідність переорієнтації підготовки кадрів на кардинальні зміни в кадрових потребах національної економіки та суспільного життя. Воєнний час та його наслідки призводять до змін в економічній сфері, що вимагає від ЗВО та ЗФПО адаптуватися до нових вимог та забезпечувати підготовку кадрів, які задовольнятимуть потреби ринку праці.

Шостим викликом є необхідність подолання недоліків управління, законодавчо-нормативної бази, фінансування, методології та інституційної організації системи вищої освіти.

Метою (місією) вищої освіти в Україні є культурний, інтелектуальний та професійний розвиток особистості, формування якісного людського потенціалу та згуртованості суспільства для утвердження України як рівноправного члена європейської спільноти, розбудова ефективної конкурентоспроможної економіки та забезпечення високих стандартів якості життя.

Бачення вищої освіти України полягає в тому, щоб вона була конкурентоспроможною та соціально відповідальною, маючи високу довіру у суспільстві та могла формувати фаховий і науково-освітній потенціал країни через якісні освітні програми, дослідження і соціальні проекти. Також важлива її інтеграція у європейський освітній простір.

Результати проведеного аналізу проблем і переваг системи вищої освіти України, а також узагальнення напрямів розвитку вищої освіти у світі та пріоритетів Європейського простору вищої освіти, показали, що вища освіта є ключовим механізмом формування високоосвічених відповідальних людей. Вона впливає не лише на економічну сферу, але і на політичну, соціальну та когнітивно-емоційну безпеку людини.

Розвиток інформаційного суспільства та високотехнологічної економіки вимагає масової вищої освіти та високого рівня освіченості у сучасних людей здатність до критичного мислення. Вища освіта стає стратегічним елементом безпеки суспільства.

В Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки в контексті фінансування вищої освіти було сформовано Стратегічну ціль 1 «Ефективність управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною».

Для досягнення цієї цілі були сформульовані операційні цілі, які наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Операційні цілі та їх характеристики

Операційна ціль	Характеристика
Операційна ціль 1	Забезпечення цілеспрямованого бюджетного фінансування, що дає змогу здобути якісну вищу освіту на конкурсній основі
Операційна ціль 2	Підвищення ефективності системи вищої освіти та виконання державою своїх зобов'язань
Операційна ціль 3	Підготовка затребуваних фахівців для задоволення потреб економіки у кваліфікованих фахівцях
Операційна ціль 4	Сприяння соціальній відповідальності закладів вищої освіти з метою розв'язання соціальних та екологічних проблем
Операційна ціль 5	Автономія закладів вищої освіти, забезпечення рівних прав та широкої інституційної автономії, зокрема фінансової

Джерело: узагальнено автором згідно [26]

Очікувані результати в цьому контексті включають створення ефективної системи управління, яка комбінує автономію ЗВО та відповідальну державну освітню політику.

Показники досягнення цих стратегічних цілей включають рівень автономізації університетів, оцінюваний за критеріями EAU. У 2032 році, досягненням цих цілей є академічна автономізація на рівні не менше 70%, організаційна автономізація на рівні не менше 80%, кадрова автономізація на рівні не менше 87% та фінансова автономізація на рівні не менше 70%.

Для досягнення поставлених стратегічних та операційних цілей у контексті фінансування вищої освіти передбачено реалізацію ряду завдань. Одне з головних завдань спрямоване на збільшення бюджетного фінансування та вдосконалення формули розподілу за результатами діяльності, включаючи приватні заклади вищої освіти. Це означає, що будуть прийняті заходи, спрямовані на забезпечення більш ефективного розподілу фінансових ресурсів з урахуванням якості навчального процесу та досягнень закладу.

Також, для досягнення стратегічних цілей передбачено впровадження бюджетного співфінансування вищої освіти, якісного застосування державного кредитування здобуття вищої освіти, а також модернізацію мережі, укрупнення ЗВО та підтримку дослідницьких університетів. Ці заходи спрямовані на

забезпечення фінансової стабільності та розвитку ЗВО, їх конкурентоспроможності та здатності відповідати потребам сучасного ринку праці.

Зокрема, реалізація стратегії включає наділення наглядових рад функціями з нагляду за економічною діяльністю, антикризовим менеджментом та розробленням планів управління змінами. Також, важливим завданням є розвиток освітньої статистики та інформаційних систем для формування і реалізації освітньої політики, а також формування системи моніторингу попиту і пропонування фахівців з вищою освітою на ринку праці.

Розв'язання проблеми зруйнованих, пошкоджених та переміщених ЗВО та ЗФПО потребує фінансового забезпечення в цьому бюджетному році для ремонту пошкоджених будівель. Також необхідно надати у тимчасове або постійне користування вільні приміщення, що перебувають у власності громад, і залучити українських бізнесменів, які є власниками нерухомості, до вирішення питання забезпечення приміщеннями ЗВО та ЗФПО. Крім того, потрібно залучити фінансову та матеріально-технічну допомогу від міжнародних організацій.

Для компенсації втрат кадрового складу ЗВО та ЗФПО, а також контингенту абітурієнтів/студентів, які були змушені переміщуватися до безпечніших регіонів країни або за кордон (у т. ч. на навчання за кордоном), необхідно запровадити фінансово-економічні, соціальні та гуманітарні стимули. Для цього можна спростити процедури, стандарти та інші механізми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації громадян, які вже мають освітні та професійні кваліфікації (доросле населення). Орієнтовною метою повинно бути скорочення термінів навчання у 2-5 разів, що можна досягти шляхом визнання попереднього досвіду роботи, результатів неформальної освіти й інформального навчання, а також підготовки за частковими (найбільш затребуваними) кваліфікаціями.

Формування державного замовлення на підготовку кадрів, передусім для ЗВО та ЗФПО, має відбуватися виключно за професійними кваліфікаціями і їх групами, а не лише за спеціальностями. Це дозволить зменшити підготовку теоретиків, які не знадобляться на практиці, на користь збільшення підготовки практиків. Також необхідно визнавати підготовку кадрів європейськими закладами

освіти, центрами з підготовки та іншими провайдерами освітніх послуг за професійними кваліфікаціями громадян України та їх результатами, які відповідають вітчизняній законодавчо-нормативній базі або верифікуються нею.

Одним із завдань є пошук механізмів розширення бази для проведення навчальної практики. Для досягнення цієї мети можна залучити європейські країни та інші країни-партнери України до співпраці.

У контексті фінансування вищої освіти також необхідно переорієнтуватися на першочергову підготовку фахівців, які потрібні для відновлення звільнених територій та розвитку пріоритетних галузей економіки України. Це вимагатиме збільшення фінансування цих напрямків освіти, залучення спеціалістів з відповідними знаннями та навичками, а також створення необхідних умов для практичної реалізації отриманих знань.

Крім того, слід запровадити підготовку, перепідготовку кадрів і підвищення їх кваліфікації за мікроступенями (мікрокредитами/мікрокваліфікаціями) в практичну діяльність ЗВО та ЗФПО.

Фінансові ресурси для реалізації цієї Стратегії забезпечуються за рахунок державних та місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги та інших джерел, які не заборонені законодавством. Обсяг фінансування визначається щороку під час складання проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік. При цьому беруться до уваги реальні можливості бюджету в рамках видатків, призначених для системи вищої освіти.

Науково-методичне забезпечення включає проведення наукового обґрунтування, оцінку та прогнозування результативності окремих заходів, які входять до операційного плану реалізації Стратегії. Також здійснюються дослідження, аналіз та моніторинг проблем національної та іноземних систем вищої освіти, взаємозв'язків між різними рівнями системи освіти, а також створення та впровадження системи моніторингу та оцінки реалізації Стратегії.

Отже, стратегія фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки визначає важливі кроки для забезпечення ефективності та якості вищої освіти, підвищення соціальної відповідальності закладів вищої

освіти та розвитку кваліфікованої робочої сили відповідно до потреб економіки. Забезпечення фінансової стабільності та автономії закладів вищої освіти є ключовими аспектами стратегії, а фінансування з різних джерел дозволяє забезпечити необхідні ресурси для реалізації цілей.

2.2 Фінансово-економічна характеристика Роменського фахового коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана

Історія Роменського коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана бере свій початок у 1900 році, коли Роменське земляцтво організувало в с. Глинськ показову гончарну майстерню. З того часу майстерня пройшла кілька реорганізацій [29].

У 1909 році вона стала школою інструкторів з гончарного виробництва, а в 1918 році перетворилася на художньо-керамічну школу. У 1930 році майстерню перетворили на технічно-професійну школу, а в період з 1930 по 1933 роки вона називалася Глинським скло-фаянсовим технікумом.

Після Великої Вітчизняної війни, в 1947 році, було прийняте рішення про створення індустріального технікуму, який розташувався в селі Глинську Сумської області і існував до 1966 року.

У 1966 році Глинський індустріальний технікум був переведений до міста Ромни та реорганізований у Роменський індустріальний технікум. Технікум готував спеціалістів для промисловості будівельних матеріалів за двома спеціальностями: "Технологія кераміки" і "Відкрита розробка родовищ корисних копалин".

У 1982 році була відкрита спеціальність "Ремонт і монтаж промислового обладнання", а також був побудований навчальний корпус на 960 місць. У 1985 році в коледжі навчалось 960 студентів, які отримували освіту за державним бюджетом.

У 1994 році Роменський індустріальний технікум і Роменський вечірній технікум радіоелектронного приладобудування були ліквідовані і на їх базі було створено Роменський політехнічний технікум. Також у 1994 році в коледжі була

відкрита спеціальність "Економіка підприємства", а набір на спеціальність "Відкрита розробка родовищ корисних копалин" було припинено.

У 1995 році був проведений перший набір студентів на спеціальності "Обслуговування і ремонт нафтових і газових промислів" та "Виробництво апаратури автоматичного електрозв'язку".

З 2000 року в коледжі були відкриті спеціальності "Соціальна робота" і "Бухгалтерський облік". З 2001 року технікум готує молодших спеціалістів зі спеціальності "Обслуговування комп'ютерних та інтелектуальних систем і мереж".

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.01.2021 р. № 69 і змін, внесених наказом Міністерства освіти і науки України від 04.02.2022 р. № 117, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана випустив наказ № 487 від 17.11.2022 р., яким було перейменовано коледж. Згідно з цим наказом, коледж став Відокремленим структурним підрозділом під назвою "Роменський фаховий Коледж Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана".

Наразі Відокремлений структурний підрозділ «Роменський фаховий коледж Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана» (далі – Фаховий коледж) є відокремленим структурним підрозділом Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері фахової передвищої освіти. Фаховий коледж як відокремлений структурний підрозділ Університету наділений окремими правами фінансово-господарської самостійності: веде окремий баланс, має реєстраційний рахунок в органах Державної казначейської служби, відокремлене майно, печатку і штамп тощо.

Фаховий коледж здійснює свою діяльність на засадах неприбутковості та є бюджетною установою. Фаховий коледж провадить освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям фахової передвищої освіти, може проводити дослідницьку та/або творчу мистецьку, та/або спортивну діяльність, забезпечувати поєднання теоретичного навчання з навчанням на робочих місцях. Фаховий коледж також має право відповідно до ліцензії (ліцензій) забезпечувати здобуття профільної

середньої освіти професійного та академічного спрямування, професійної (професійно-технічної) освіти, початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти. Фаховий коледж відповідно до Бюджетного кодексу України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших нормативно-правових актів самостійно здійснює оперативний, бухгалтерський та фінансовий облік роботи, веде статистичну звітність, складає форми місячної квартальної та річної звітності.

ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана готує фахових молодших бакалаврів для планово-економічної, організаційно-управлінської та фінансової діяльності в галузі економіки.

Крім академічних занять, в коледжі пропонуються різноманітні позакласні заходи та дозволя. Студенти мають можливість приєднатися до гуртків художньої самодіяльності та технічної творчості, а також взяти участь у спортивних секціях.

Управління Роменським коледжем КНЕУ ім. В. Гетьмана має належну структуру, яка включає різні підрозділи.

Більш детальна схема структури управління наведена в додатку А.

Навчальний корпус коледжу, розташований за адресою Сумська область, м. Ромни, вул. Героїв Роменщини, 250, має загальну площу 12659,4 м². Він включає в себе навчальні приміщення для проведення занять студентів, курсантів та слухачів, такі як лекційні та аудиторні зали, кабінети та лабораторії, загальною площею 1708,2 м². Також в корпусі є комп'ютерні лабораторії площею 311,9 м² та спортивні зали площею 473,6 м².

У коледжі є відповідна навчально-матеріальна база, що включає навчальний корпус, навчально-виробничі майстерні, бібліотеку з читальною залом, спортивну залу, гуртожиток, медичний пункт та стоматологічний кабінет. Оснащення аудиторій та лабораторій відповідає вимогам вищої школи, забезпечуючи студентам комфортне та ефективне навчання.

Всі будівлі знаходяться у належному санітарно-технічному стані.

Це різноманітне матеріально-технічне забезпечення дозволяє забезпечити комфортні умови для навчання, проведення практичних занять, науково-дослідної

роботи та іншої діяльності, необхідної для повноцінного освітнього процесу в Роменському фаховому коледжі.

На 1 жовтня 2022 року в коледжі навчалося 431 студентів. З урахуванням цього контингенту та проведення освітнього процесу в одну зміну, на кожного здобувача освіти припадала площа приміщень у розмірі 5,79 м². Ця площа відповідає нормативним вимогам, встановленим Державними будівельними нормами України В.2.2-3:2018 "Будинки і споруди. Заклади освіти", а також відповідає чинним Ліцензійним умовам [30].

Порядок розрахунку:

$$\frac{\text{Загальна площа навчальних приміщень}}{\text{Кількість студентів}} * \text{Кількість змін навчання} \quad (2.1)$$

$$\frac{2493,7}{431} * 1 = 5,79$$

Аудиторії, які використовуються під час навчання, мають необхідні основні засоби, такі як меблі, комп'ютерна техніка, організаційна техніка, навчальне обладнання та освітлення.

Для формування загальних та фахових компетенцій у спеціалізованих аудиторіях є навчальні та методичні комплекти з відповідних дисциплін, наочні матеріали (мультимедійні презентації, зразки документів, плакати, схеми, таблиці, макети, моделі, колекції) та тематичні стенди. Кожна аудиторія має методичний куточок з навчально-методичними матеріалами для дисциплін, які викладаються в даній аудиторії, такі як методичні вказівки до курсових робіт, лабораторних і практичних робіт, рекомендації для самостійної роботи студентів та плани семінарських занять.

Технічне обладнання для навчання включає 35 мультимедійних комплексів (проектор, ноутбук, екран), інтерактивну дошку SMART Board, 26 принтерів, 3 копіювальні пристрої та 8 багатофункціональних пристроїв.

Отже, забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях складає 100%, що відповідає Ліцензійним умовам.

Порядок розрахунку:

$$\frac{\text{Загальна кількість навчальних аудиторій, з мультимедійним обладнанням}}{\text{Загальна кількість навчальних аудиторій}} * 100\% \quad (2.2)$$

$$\frac{31}{31} * 100 \% = 100 \%$$

Під час проведення проблемних лекцій, тренінгів та майстер-класів фахівців-практиків, а також під час спільної роботи між студентами та викладачами або між студентами (при групових самостійних роботах, захистах презентацій, курсових робіт, дипломних проєктів, студентських наукових гуртках та конференціях) використовуються такі приміщення: конференц-зала (81,1 м²), читальна зала бібліотеки (97,9 м²), актова зала (323,8 м²), які оснащені мультимедійною технікою, а також кабінет соціально-психологічної служби (48,4 м²), де є спеціальна тренінгова зона.

У коледжі є вісім точок доступу до мережі Інтернет за технологією Wi-Fi, що забезпечує доступ до Інтернету в усіх приміщеннях навчального корпусу. Загалом у коледжі є 151 комп'ютер.

Площа, що припадає на одне робоче місце з дисплеєм у комп'ютерних аудиторіях, складає 6,24 м², що відповідає нормам, визначеним Державними будівельними нормами України В.2.2-3:2018 "Будинки і споруди. Заклади освіти".
Порядок розрахунку:

$$\frac{\text{Загальна площа комп'ютерних лабораторій}}{\text{Кількість комп'ютерних робочих місць}} * 100\% \quad (2.3)$$

$$\frac{311,9}{50} * 100 \% = 6,24\%$$

Загалом, фінансово-економічний паспорт свідчить про те, що Роменський фаховий коледж КНЕУ ім. В. Гетьмана має необхідні ресурси та умови для здійснення якісної освіти та підготовки фахових бакалаврів у різних галузях.

2.3 Оцінка ефективності фінансової стратегії розвитку фахового коледжі

Оцінка ефективності фінансового менеджменту у фаховому коледжі є важливим інструментом для забезпечення ефективного управління ресурсами і покращення якості освітніх послуг. Метою аналізу діяльності коледжу є надання інформації, необхідної для прийняття рішень, які сприятимуть зростанню обсягу та покращенню якості надання освітніх послуг. Основою для проведення оцінки ефективності є система економічної інформації, що включає дані, що відображають соціально-економічні відносини та використовуються для аналізу, управління, планування і прогнозування соціально-економічного розвитку. Динаміка показників виконання кошторису наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Динаміка показників виконання кошторису Фахового коледжу протягом 2018-2022 рр.

Показники	Роки					Динаміка	
	2018	2019	2020	2021	2022	абсл. (+ ; -)	відн, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Надходження, всього	16316	17661	19747,0	22464,5	23647,4	7331,4	145
Надходження коштів із загального фонду (тис. грн.)	15154,2	16596,4	18691,2	20945,4	21470,2	6316,0	142
Надходження коштів із спеціального фонду (тис. грн.), в т. ч. за:	1161,8	1064,6	1055,7	1519,2	2177,3	1015,5	187
- навчання	416,9	371,6	470,5	1577,3	1577,3	1160,4	378
-виробничу діяльність	741,8	689,7	582,0	596,4	596,4	-145,4	80
- оренду приміщень	3,1	3,3	2,9	3,0	3,0	-0,1	97
- від реалізації	-	-	0,2	0,5	0,5		

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Видатки, всього:	15923,5	17211,1	19492,8	22013,7	23044,3	7120,8	145
Видатки бюджетних коштів загального фонду (тис. грн.), в т. ч.:	15154,1	16453,8	18691,2	20945,4	21470,2	6316,1	142
- заробітна плата	8249,5	9502,9	11135,9	13787,2	13154,7	4905,2	159
- нарахування на заробітну плату	1795	2061,1	2429,1	2999,3	2945,7	1150,7	164
- стипендія студентам	2357,8	2344,1	2153,0	1929,7	2672,2	314,4	113
- дітям сиротам на харчування, одяг	150,3	238,6	349,3	240,1	159,0	8,7	106
- придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентар	1204,3	631,5	1204,0	144,7	597,2	-607,1	50
- комунальні видатки	1397,2	1405,6	736,9	1744,4	1941,4	544,2	139
газопостачання	769,6	698,9	410,0	900,1	1063,9	294,3	138
водопостачання	171	118,6	4,0	68,3	11,0	-160,0	6
електроенергія	136	182,9	82,6	245,0	156,8	20,8	115
теплопостачання	320,6	405,2	240,3	531,0	709,7	389,1	221
- поточний ремонт	-	270	383,0	-	-	-	-
- капітальний ремонт	-	-	300,0	-	-	-	-
Видатки бюджетних коштів спеціального фонду (тис. грн.), в т. ч. на:	769,4	757,3	801,6	1068,4	1574,1	804,7	205
- заробітну плату	282,8	327,1	412,3	699,7	976,5	693,7	345
- нарахування на заробітну плату	82,2	77,8	95,1	160,5	220,8	138,6	269
- відрядження	8,9	13,7	5,0	-	-	-	-
- придбання обладнання та інвентарю, матеріалів	151,2	109,7	75,7	82,0	134,0	-17,2	89
- медикаменти та перев'язувальні матеріали	-	-	-	5,0	10,0		
- транспортні витрати	29,4	-	-	-	-	-	-
- господарські та комунальні видатки разом	7171,1	161,4	168,5	121,1	182,9	-6988,2	3
- інші капітальні видатки	6535,1	67,6	45,0	-	49,9	-6485,2	1
Сальдо виконання кошторису	392,5	449,9	254,1	450,8	603,2	210,7	154

Джерело: узагальнено на основі кошторисів за 2018-2022 роки

Роменський коледж КНЕУ ім. В. Гетьмана зазнав змін у своїх фінансових показниках протягом останніх п'яти років. Графічно динаміку видатків та надходжень у Фаховому коледжі відображено на рисунку 2.1.

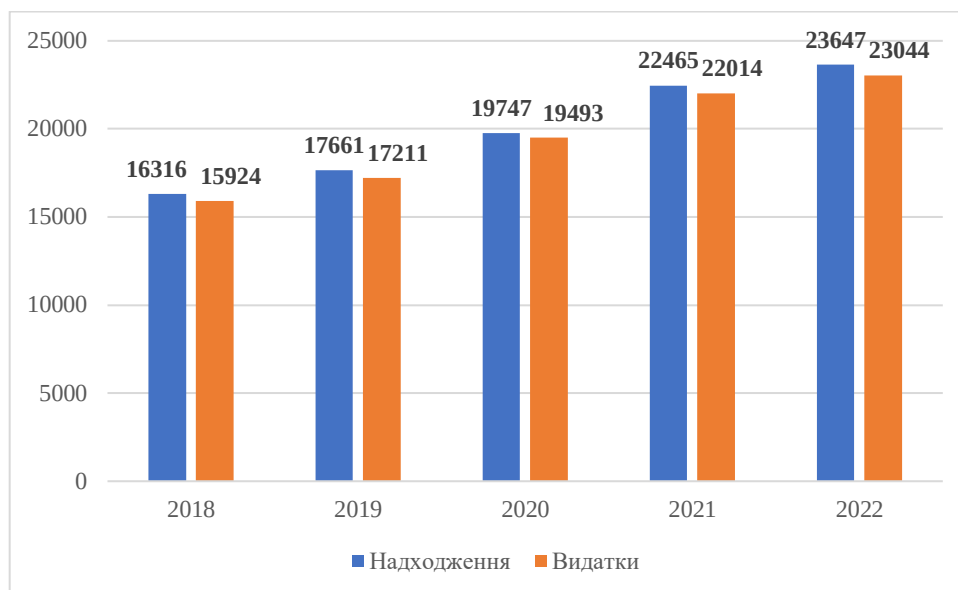

Рисунок 2.1 - Динаміка видатків та надходжень коледжу, тис грн

Джерело : побудовано на основі таблиці 2.3

У 2018 році надходження складали 16 316 тис грн. Протягом трьох наступних років, з 2018 до 2021 року, надходження зросли з 16 661 до 22 464 тис грн. Однак у 2022 році надходження зросли лише до 23 647 тис грн. Причини змін є збільшення надходжень протягом трьох років може бути наслідком зростання кількості студентів, підвищення вартості навчання або залучення додаткових джерел фінансування. Зниження темпів зростання у 2022 році свідчить про насичення ринку освітніх послуг.

У 2018 році видатки складали 15 923,5 тис грн. За наступні три роки, з 2018 до 2021 року, видатки зросли з 17 211,1 до 22 013,7 тис грн. У 2022 році видатки становили 23 044,3 тис грн. Таке зростання видатків протягом останніх п'яти років може бути наслідком збільшення кількості студентів і, відповідно, збільшення витрат на навчальні матеріали, оплату викладачів та покращення інфраструктури. Збільшення видатків у 2022 році може бути зумовлене інфляцією та зростанням цін на послуги та матеріали.

Сальдо виконання кошторису відображає різницю між надходженнями та видатками. У 2018 році сальдо становило 392,5 одиниць, а у 2022 році воно збільшилося до 603,2 одиниць. Сальдо виконання кошторису виникло з ряду причин, які свідчать про певні фінансові аспекти та управління коледжем. Перш за все, виникнення сальдо може бути пов'язане з недовиконанням цільової програми. Це означає, що певні проекти або заходи, заплановані в бюджеті, не були виконані повністю або досягли мінімального рівня витрат.

Додатково, сальдо виконання кошторису може бути результатом придбання матеріальних цінностей, які не були витрачені до кінця року. Це може включати закупівлю обладнання, інструментів або інших ресурсів, які були заплановані, але не були використані у повному обсязі.

Крім того, сальдо може виникнути, якщо коледж отримав кошти у більшому обсязі, ніж було витрачено. Це може бути результатом додаткових надходжень, таких як дотації, спонсорські внески або інші джерела фінансування, які перевищили очікувані витрати.

Усі ці фактори можуть призвести до виникнення сальдо виконання кошторису, що вказує на різницю між надходженнями та видатками. Враховуючи це, важливо уважно аналізувати та контролювати фінансові показники для забезпечення ефективного управління ресурсами коледжу.

Бюджет складається із двох основних частин: загального фонду та спеціального фонду. Загальний фонд бюджету включає наступні складові частини. По-перше, це всі доходи бюджету, за винятком тих, які призначені для зарахування до спеціального фонду бюджету. По-друге, це всі видатки бюджету, які фінансуються за рахунок надходжень загального фонду бюджету. Крім того, до складу загального фонду входить кредитування бюджету, яке включає повернення кредитів до бюджету без визначення цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, яке також здійснюється за рахунок надходжень загального фонду бюджету. Нарешті, фінансування загального фонду бюджету також є однією з складових частин цієї частини бюджету.

Спеціальний фонд бюджету також має свої складові частини. По-перше, це доходи бюджету, включаючи власні надходження бюджетних установ, які мають цільове спрямування. По-друге, до спеціального фонду входять видатки бюджету, які фінансуються за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету. Крім того, кредитування бюджету в спеціальному фонді охоплює повернення кредитів до бюджету з визначенням цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету. Нарешті, фінансування спеціального фонду бюджету також є важливою складовою цієї частини бюджету. На рисунках 2.2 та 2.3 наведений аналіз структури надходжень та видатків.

В 2018 році надходження коштів із загального фонду становили 15 154,2 тис. грн., тоді як надходження коштів із спеціального фонду складали 1 161,8 тис. грн. У 2019 році надходження коштів із загального фонду зросли і становили 16 596,4 тис. грн. Тим часом, надходження коштів із спеціального фонду зменшилися до 1 064,6 тис. грн. У 2020 році надходження коштів із загального фонду продовжили зростати і досягли 18 691,245 тис. грн. Також надходження коштів із спеціального фонду трохи збільшилися і склали 1 055,73662 тис. грн.

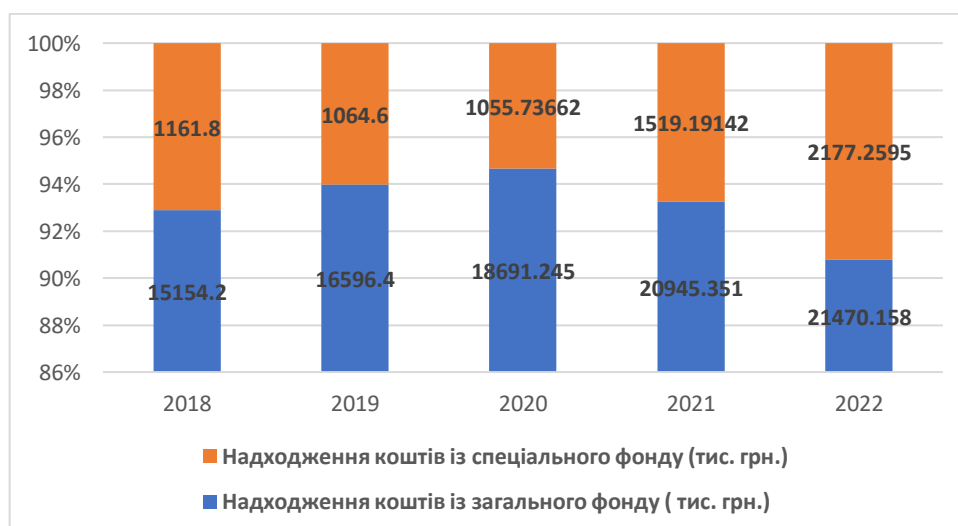

Рисунок 2.2 – Структура надходжень коледжу протягом 2018-2022 рр.

Джерело : побудовано на основі таблиці 2.3

У 2021 році надходження коштів із загального фонду продовжили зростати, досягнувши 20 945,351 тис. грн. Надходження коштів із спеціального фонду також зросли і склали 1 519,19142 тис. грн. У 2022 році надходження коштів із загального фонду продовжили збільшуватися і становили 21 470,158 тис. грн. Надходження коштів із спеціального фонду значно збільшилися і склали 2 177,2595 тис. грн.

Загалом, зростання надходжень із загального фонду та спеціального фонду свідчить про покращення фінансової стійкості Фахового коледжу, можливість залучення додаткових ресурсів та розширення можливостей у забезпеченні якісної освіти та розвитку коледжу.

Видатки бюджетних коштів загального фонду зростали з року в рік. У 2018 році видатки становили 15 154,1 тис. грн., а в 2022 році вони досягли 21 470,2 тис. грн. Причини зростання видатків можуть бути пов'язані з розширенням діяльності коледжу, збільшенням кількості студентів та відповідно збільшенням витрат на навчальні матеріали, оплату викладачів та покращення інфраструктури.

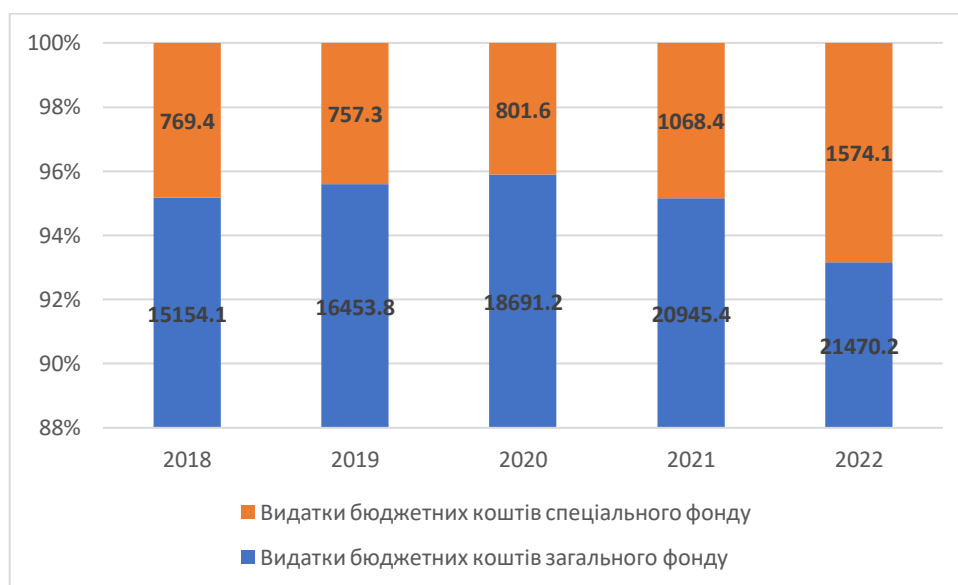

Рисунок 2.3 - Структура видатків коледжу протягом 2018-2022 рр.

Джерело : побудовано на основі таблиці 2.3

Видатки бюджетних коштів спеціального фонду також збільшувалися протягом розглянутого періоду. У 2018 році видатки склали 769,4 тис. грн., а в 2022 році ця цифра становила 1574,1 тис. грн. Зростання видатків може бути

зумовлене реалізацією конкретно визначених цільових програм, проектів або розвитком певних напрямків діяльності коледжу.

Загалом, збільшення видатків загального та спеціального фондів свідчить про розширення діяльності коледжу, зростання витрат на покращення якості освітніх послуг та розвиток коледжу. Це може бути пов'язане з збільшенням студентського контингенту, розширенням програм та послуг, вдосконаленням інфраструктури та підвищенням якості надання освітніх послуг. Важливо продовжувати ефективно управляти фінансовими ресурсами, забезпечувати виконання цільових програм та зберігати стабільність фінансового стану для подальшого розвитку коледжу.

Дослідження фінансових коефіцієнтів є важливою складовою процесу оцінки ефективності фінансового стану підприємства, включаючи фахові коледжі. Ці коефіцієнти дозволяють здійснити глибокий аналіз фінансових показників та визначити стабільність, рентабельність та платоспроможність коледжу.

Коефіцієнтний аналіз фінансового стану ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана наведений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Коефіцієнтний аналіз фінансового стану ВСП Роменського коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана протягом 2018-2022 рр.

Показник	Роки					Динаміка	
	2018	2019	2020	2021	2022	абс. (+ ; -)	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт співвідношення видатків і доходів загального фонду	1,00	0,99	1,00	1,00	1,00	0,00	100%
Коефіцієнт співвідношення видатків і доходів спеціального фонду	0,66	0,71	0,76	0,70	0,72	0,06	109%
Коефіцієнт власних доходів у видатках	68,05	55,86	48,30	62,49	89,62	21,57	132%
Коефіцієнт зносу (Кз)	0,67	0,69	0,73	0,76	0,79	0,12	119%
Коефіцієнт придатності (Кпр)	0,33	0,31	0,27	0,24	0,21	-0,12	62%

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства (Крвоз)	0,75	0,74	0,65	0,62	0,54	-0,22	71%
Співвідношення фінансових до нефінансових активів (С)	11,74	7,82	6,43	3,57	2,61	-9,13	22%
Коефіцієнт автономії (Ка)	1,95	2,08	2,07	2,30	2,31	0,36	118%
Коефіцієнт оборотності (Ко) активів	1,48	1,71	1,81	2,29	2,39	0,91	161%
Коефіцієнт оборотності (Ко) оборотних активів	10,98	9,23	7,55	7,45	5,74	-5,24	52%
Коефіцієнт оборотності (Ко) дебіторської заборгованості	2926,06	3298,00	1344,6	75,77	81,96	-2844,10	3%
Коефіцієнт оборотності (Ко) власного капіталу	0,76	0,82	0,88	1,02	1,06	0,30	139%
Тривалість одного обороту активів, днів (Тоб)	0,67	0,59	0,55	0,44	0,42	-0,26	62%
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів (Тоб)	0,09	0,11	0,13	0,13	0,17	0,08	191%
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів (Тоб)	1,31	1,22	1,14	0,98	0,95	-0,37	72%
Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	-0,08	-0,07	-0,06	-0,09	-0,002	0,08	3%
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (Крвк)	-0,04	-0,03	-0,03	-0,04	-0,001	0,041	2%
Коефіцієнт рентабельності поточних витрат (Крпв)	-0,44	-0,48	-0,53	-0,41	-0,17	0,26	40%

Джерело: власні розрахунки на основі кошторису за 2018-2022 роки

Протягом розглянутого періоду показник співвідношення видатків і доходів загального фонду залишався стабільним на рівні 1,00. Це означає, що коледж здатен покрити свої видатки за рахунок доходів загального фонду.

Показник співвідношення видатків і доходів спеціального фонду показував тенденцію до зростання, що може свідчити про збільшення витрат спеціального фонду порівняно з доходами. Однак, у 2021 році відбулася невелика зміна, а в 2022 році показник стабілізувався на рівні 0,72. Це може вказувати на певні коливання витрат і доходів у спеціальному фонді.

За розглянутий період, спостерігалася значна зміна показника власних доходів у видатках. У 2018 році коледж мав високий коефіцієнт власних доходів у видатках - 68,05%. Однак, протягом 2019 та 2020 років показник знизився до 55,86% та 48,30% відповідно. Пізніше, у 2021 році, відбулася певна покращення ситуації, коли показник зріс до 62,49%, але в 2022 році різке збільшення досягло 89,62%. Ймовірно, ці зміни пов'язані зі збільшенням власних доходів коледжу або раціоналізацією витрат.

Коефіцієнт зносу (Кз) відображає частку зношених основних засобів у коледжі. За розглянутий період, Кз зростав з 0,67 в 2018 році до 0,79 в 2022 році. Це означає, що частка зношених основних засобів у коледжі збільшилася протягом цього періоду. Ймовірно, це може бути наслідком обмеженого фінансування на підтримку оновлення та ремонту основних засобів.

Коефіцієнт придатності (Кпр) відображає частку основних засобів, що використовуються в господарському обороті. За розглянутий період, Кпр знижувався з 0,33 в 2018 році до 0,21 в 2022 році. Це свідчить про зменшення частки основних засобів, задіяних у господарській діяльності коледжу. Це пов'язано зі збільшенням кількості застарілих або непридатних основних засобів, які вийшли з експлуатації.

Показник Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства (Крвоз) вказує на частку основних засобів у активах коледжу. За розглянутий період, Крвоз зменшився з 0,75 в 2018 році до 0,54 в 2022 році, що може свідчити про зменшення значущості основних засобів у загальній структурі активів коледжу.

Показник Співвідношення фінансових до нефінансових активів (С) вказує на співвідношення між фінансовими та нефінансовими активами. За розглянутий

період, С зменшився з 11,74 в 2018 році до 2,61 в 2022 році, що означає зменшення відношення фінансових активів до нефінансових активів.

Показник Коефіцієнт автономії (Ка) характеризує рівень забезпечення діяльності власними фінансовими ресурсами. За розглянутий період, Ка збільшився з 1,95 в 2018 році до 2,31 в 2022 році, що свідчить про достатність власних фінансових ресурсів коледжу для забезпечення його діяльності.

Коефіцієнт оборотності (Ко) активів зріс з 1,48 у 2018 році до 2,39 у 2022 році. Це свідчить про збільшення ефективності використання активів коледжу. Покращення ефективності може бути результатом кращого управління ресурсами і збільшення обсягів діяльності. Збільшення Коефіцієнта оборотності активів означає, що активи коледжу більш швидко перетворюються на прибуток, що є позитивним показником. Тривалість одного обороту активів, виміряна в днях (Тоб), зменшилася з 0,67 у 2018 році до 0,42 у 2022 році. Це свідчить про скорочення часу, необхідного для повного обороту активів і покращення ефективності управління активами коледжу. Зменшення тривалості обороту активів означає, що активи більш швидко використовуються для генерації прибутку. Це може бути результатом оптимізації процесів, покращення управління запасами, ефективного використання ресурсів та збільшення продуктивності роботи.

Коефіцієнт оборотності (Ко) оборотних активів зменшився з 10,98 у 2018 році до 5,74 у 2022 році. Це свідчить про збільшення тривалості обігу оборотних активів. Зменшення Коефіцієнта оборотності оборотних активів може бути результатом різних факторів, таких як зміни в стратегії управління запасами або оптимізація виробничих процесів. Тривалість одного обороту оборотних активів збільшувалася протягом аналізованого періоду, з 0,09 дня в 2018 році до 0,17 дня в 2022 році. Це свідчить про збільшення часу, протягом якого активи перебувають у коледжі до повного обороту. Збільшення тривалості обороту оборотних активів може бути наслідком затримок у процесі реалізації активів або збільшення запасів на складах. Це може виникнути через збільшення обсягів діяльності коледжу або підвищення складності управління запасами.

Коефіцієнт оборотності (K_o) власного капіталу зріс з 0,76 у 2018 році до 1,06 у 2022 році. Це свідчить про покращення ефективності використання власного капіталу коледжу. Тривалість одного обороту власного капіталу, виражена в днях, зменшувалася з 1,31 дня в 2018 році до 0,95 дня в 2022 році. Це означає, що коледж зменшив час, протягом якого власний капітал перебуває в обігу. Це може бути результатом покращення ефективності управління фінансовими ресурсами, зниження часу реалізації інвестиційних проектів або залучення додаткових джерел фінансування, що дозволяє швидше використовувати доступні кошти для зростання та розвитку коледжу.

Коефіцієнт рентабельності активів ($K_{ра}$) Роменського коледжу був від'ємним протягом періоду з 2018 по 2021 рік, але у 2022 році зріс до 0,08%. Це свідчить про те, що коледж покращив свою ефективність у генерації доходів з використання активів. Причиною таких змін можуть бути реалізація нових проектів, оптимізація витрат або залучення додаткових джерел доходу.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу ($K_{рвк}$) також був негативним до 2021 року, але в 2022 році досяг показника 0,041. Це свідчить про те, що коледж зміг досягти позитивної рентабельності власного капіталу. Ймовірні причини таких змін включають покращення управління фінансовими ресурсами, збільшення прибутковості проектів або залучення додаткових джерел фінансування.

Коефіцієнт рентабельності поточних витрат ($K_{рпв}$) також показує позитивну динаміку, знижуючись від -0,44 у 2018 році до 0,26 у 2022 році. Це свідчить про покращення рентабельності витрат, що може бути результатом оптимізації управління поточними витратами, зниження витрат або зростання доходів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РОМЕНСЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА

3.1 Методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні

Методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні передбачають комплексний підхід до розподілу та використання коштів державного бюджету для забезпечення якісної освіти та наукової діяльності. Ці засади включають ряд методичних рекомендацій, що регулюють розподіл видатків споживання загального фонду державного бюджету на підготовку здобувачів вищої освіти на умовах державного замовлення в закладах вищої освіти приватної форми власності.

Згідно з методичними рекомендаціями, ЗВО приватної форми власності мають можливість розраховувати показники витрат для підготовки одного здобувача вищої освіти за державним замовленням [31]. Ці показники враховують різні складові витрат в розрізі освітніх програм та рівнів вищої освіти, визначених відповідними нормативними актами. Особлива увага приділяється розрахунку витрат без урахування виплат академічної стипендії, соціального забезпечення та державних пільг учням та студентам.

Якщо заклад вищої освіти приватної форми власності зарахував на навчання за державним замовленням, рекомендується подати Міністерству освіти і науки України розрахунок витрат для підготовки одного здобувача вищої освіти певної освітньої програми. Цей розрахунок повинен бути здійснений з урахуванням основних витрат, але без врахування витрат на стипендії, соціальне забезпечення та інші пільги для студентів. Ці витрати повинні знаходитися в межах звичайної

ціни за навчання, яка встановлена в договорах між закладом вищої освіти та особами, які замовляють платну освітню послугу.

Розподіл фінансування закладу вищої освіти приватної форми власності визначається Міністерством освіти і науки України на підставі поданих даних та кількості здобувачів. Розрахунок витрат для підготовки одного здобувача вищої освіти певної освітньої програми, курсу та форми здобуття освіти за державним замовленням враховується в межах розрахункового максимуму, який визначається на основі аналізу видатків державного бюджету для ЗВО державної форми власності.

Загальний обсяг фінансування ЗВО приватної форми власності надається на навчальний рік і планується пропорційно кількості місяців навчання. При цьому обсяг фінансування для освітніх програм з меншою тривалістю навчання надається на відповідну кількість місяців з пропорційним розподілом між календарними роками.

Методичні рекомендації щодо проведення моніторингу зайнятості випускників закладів вищої та фахової передвищої освіти та визначення показника працевлаштування для Формули розподілу видатків державного бюджету на вищу освіту між закладами вищої освіти розроблено з метою реалізації статті 64 Закону України «Про вищу освіту» [32]. Ці рекомендації визначають порядок здійснення моніторингу зайнятості випускників та розрахунку показника працевлаштування для розподілу бюджетних коштів між закладами вищої освіти.

Методичні рекомендації розроблені для використання структурним підрозділом Міністерства освіти і науки України, яке відповідає за моніторинг зайнятості випускників. Ці рекомендації визначають послідовність дій та алгоритм проведення моніторингу зайнятості, а також визначення показника працевлаштування для Формули розподілу видатків державного бюджету на вищу освіту між закладами вищої освіти.

Порядок здійснення моніторингу включає ряд кроків. Спочатку визначається перелік осіб, які підлягають моніторингу щодо зайнятості. Серед цих осіб враховуються громадяни України, які закінчили навчання у вищих та фахових

передвищих освітніх закладах у проміжку від 36 до 48 місяців до дати спостереження.

Далі проводиться визначення статусу зайнятості Моніторингових осіб. Цей статус встановлюється на підставі інформації з Реєстру застрахованих осіб на момент спостереження і може бути різним: «зайнятий», «незайнятий», «зайнятий з адаптаційним періодом» та інші.

Також проводиться визначення статусу зайнятості для спеціальних Моніторингових осіб, які здобули медичну або педагогічну освіту. Для цієї групи осіб також використовується інформація з Реєстру застрахованих осіб для встановлення їхнього статусу зайнятості.

Таким чином, визначаються різні аспекти здійснення моніторингу, включаючи визначення переліку осіб, встановлення статусу зайнятості Моніторингових осіб та спеціальних Моніторингових осіб з медичною або педагогічною освітою.

Для розрахунку показника працевлаштування використовується формула, яка враховує кількість зайнятих серед Моніторингових осіб закладу вищої освіти, які закінчили навчання за державним замовленням, а також кількість зайнятих серед спеціальних Моніторингових осіб з медичною або педагогічною освітою, які також закінчили навчання за державним замовленням.

Загальна формула виглядає так:

$$ОЗ = \frac{K_{МОЗайн} + 0,5 * K_{СМОЗайн}}{K_{МО}} * 100 \quad (3.1)$$

де $K_{МОЗайн}$ – кількість зайнятих (включаючи умовно зайнятих) серед Моніторингових осіб закладу вищої освіти, які закінчили навчання за державним (регіональним) замовленням;

$K_{СМОЗайн}$ – кількість зайнятих (включаючи умовно зайнятих) за здобутою медичною або педагогічною освітою серед спеціальних моніторингових осіб закладу вищої освіти, які закінчили навчання за державним (регіональним) замовленням;

$K_{МО}$ – кількість моніторингових осіб закладу вищої освіти, які закінчили навчання за державним (регіональним) замовленням.

Цей показник використовується для розподілу бюджетних коштів між ЗВО на основі показників їхньої зайнятості та відповідності до державного замовлення. Таким чином, методичні рекомендації сприяють об'єктивному розподілу фінансування між ЗВО на основі реальних показників зайнятості їхніх випускників.

Загалом, методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні сприяють створенню прозорої, справедливої та ефективної системи розподілу державних ресурсів. Вони сприяють підвищенню якості освіти, стимулюють розвиток освітніх закладів та сприяють формуванню конкурентоспроможної та компетентної молоді, що є ключовим фактором успішного розвитку країни.

3.2 Вдосконалення фінансового управління доходами і витратами закладів вищої освіти в системі зміцнення їх конкурентоспроможності

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки роль ринкових механізмів у сфері освіти набуває все більшої значущості. Як показує аналіз сучасного стану закладів фахової передвищої освіти, то вони стикаються з численними фінансовими проблемами. Найбільш актуальними серед них є недостатній рівень фінансування, неефективне використання бюджетних коштів та недостатня конкурентоспроможність закладів на ринку освітніх послуг[33]. Це призводить до збільшення складності управління закладами вищої освіти, які повинні вирішувати не лише освітні та виховні завдання, а й ряд інших аспектів, включаючи правові, технологічні, фінансові та економічні питання. Ця многогранність вимагає від керівників навчальних закладів широкого спектру знань та навичок у сфері фінансового управління.

Потреба у розумінні фінансово-економічних аспектів управління навчальним закладом набуває особливої актуальності. Нинішні керівники повинні мати достатні знання про економічні засади управління, розвиток матеріальної бази, механізми стимулювання колективу та вміти ефективно контролювати фінансово-господарську діяльність.

Провідні науковці наголошують на необхідності розвитку у сфері фінансово-економічної діяльності у керівників закладів вищої освіти. Це охоплює розуміння економічних основ управління, забезпечення матеріальної бази, використання стимулюючих механізмів для персоналу та аналізу фінансової інформації. Для втілення цих завдань, доцільно було б створити фінансову стратегію розвитку закладів вищої освіти, яка повинна бути спрямована на досягнення максимальної ефективності використання фінансових ресурсів і забезпечення сталого розвитку закладу[34].

Серед основних завдань фінансового менеджменту у ВНЗ є оптимізація доходів та витрат. Головною метою цієї діяльності є досягнення максимальної фінансової стійкості та забезпечення благополуччя закладу як в поточному, так і в майбутньому періоді.

Одним з ключових завдань удосконалення фінансового менеджменту в навчальних закладах є забезпечення мобілізації ресурсів для досягнення стратегічних цілей. Це означає врахування не тільки поточних потреб, але й визначення довгострокових стратегій розвитку та ефективного використання фінансових ресурсів для їх реалізації.

Однією з основних складових удосконалення фінансового менеджменту є підвищення якості управлінських рішень в економічних питаннях. Це передбачає здатність аналізувати фінансову інформацію, визначати оптимальні варіанти витрат та інвестування фінансових ресурсів.

Зростання фінансової стійкості та покращення фінансового стану ЗВО також стають важливими завданнями в удосконаленні фінансового менеджменту. Це може включати в себе ефективне управління власними фінансовими ресурсами, пошук нових джерел фінансування та вдосконалення бюджетного планування.

Взаємозв'язок між кількістю студентів та фінансовою стійкістю коледжу має велике значення. Збільшення кількості студентів позитивно впливає на фінансову стійкість, оскільки збільшується кількість платників за навчання та інші послуги, що збільшує прибуток. Незважаючи на це, збільшення потоку студентів може призвести до збільшення витрат, але при належному управлінні, збільшення доходу може компенсувати ці витрати.

Зменшення кількості студентів має негативний вплив на фінансову стійкість коледжу. Зменшення кількості студентів означає менше платників, що може знизити прибуток. Крім того, зменшення потоку студентів може призвести до зниження фінансування та створення фінансових труднощів.

Формула розрахунку коефіцієнта фінансової стійкості коледжу [35]:

$$K_{\text{фс}} = \frac{\text{Власний капітал та фінансовий результат}}{\text{Зобов'язання, забезпечення, доходи майбутніх періодів}} \quad (3.2)$$

Вихідні дані для аналізу взаємозв'язку кількості студентів та фінансовою стійкістю відображені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Вихідні дані для аналізу взаємозв'язку кількості студентів та фінансовою стійкістю

Період (роки)	Фінансова стабільність (Y)	Кількість студентів, кількість осіб (X)
2018	2 075	483
2019	2 260	442
2020	173	416
2021	52	414
2022	48	437

Джерело: власні розрахунки

Розрахунок кореляційної матриці дає змогу зробити висновок про значну залежність між результативним показником (Y) і факторною величиною X (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Кореляційна матриця

Показник	Y	X
Y	1	
X	0,75492626	1

Джерело: власні розрахунки

Значення кореляції 0,7549 показує, що існує помірна позитивна кореляція між кількістю студентів та фінансовою стійкістю коледжу. Це означає, що зі зростанням кількості студентів можна спостерігати певне зростання фінансової стійкості коледжу. Однак, важливо зазначити, що це значення менше за 1, що вказує на те, що кореляційний зв'язок не є абсолютною прямою залежністю.

Аналіз регресійної статистики дає більш детальну інформацію про взаємозв'язок між кількістю студентів (X) та фінансовою стійкістю (Y) та наведений в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 - Регресійна статистика

Множинний R	0,754926256
R-квадрат	0,569913652
Нормований R-квадрат	0,426551536
Стандартна похибка	863,455467
Спостереження	5

Джерело: власні розрахунки

R-квадрат має значення 0,5699, що означає, що 56,99% варіації фінансової стійкості може бути пояснено залежністю від кількості студентів.

Нормований R-квадрат має значення 0,4266, що показує, що цей показник враховує варіацію, яка пояснюється залежністю від кількості студентів у моделі, при врахуванні кількості змінних.

Стандартна похибка має значення 863,4555, що представляє стандартну похибку оцінки моделі. Чим менше це значення, тим більш точні прогнози моделі.

Проведений дисперсійний аналіз між кількістю студентів та фінансовою стійкістю надав результати, які містяться в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Дисперсійний аналіз

	df	SS	MS	F
Регресія	1	2963838,569	2963838,569	3,975343473
Залишок	3	2236666,031	745555,3435	
Усього	4	5200504,599		
Змінні	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-Значення
у-перетин	-12624,91288	6805,105145	-1,85521202	0,160591211
Змінна x	30,90653949	15,50111907	1,99382634	0,14016248

Джерело: власні розрахунки

Дисперсійний аналіз містить такі показники:

- df – кількість ступенів вільності;
- SS – дисперсія (факторна, залишкова, загальна);
- MS – дисперсія/кількість ступенів вільності;
- F – оцінка зв'язку між незалежними факторами і залежною змінною;
- значимість F – рівень значущості, що відповідає визначеному F, чим він нижче, тим кращий зв'язок;
- коефіцієнти – параметри рівняння (a_0 та a_1);
- стандартна похибка – похибка параметрів рівняння;
- t-статистика – коефіцієнт (стандартна похибка);
- P-значення – значущість для t-статистики.

В результаті розрахунків було отримано рівняння регресії:

$$y_x = -12624,91 - 30,91x \quad (3.3)$$

Це рівняння вказує на залежність між залежною змінною у (фінансовою стійкістю) та незалежною змінною x (кількістю студентів). Згідно з рівнянням, при збільшенні значення x на одиницю, значення у зменшується на 30,91. Це може інтерпретуватись таким чином, що збільшення кількості студентів призводить до зниження фінансової стійкості. Це може мати різні причини або наслідки. Наприклад, збільшення кількості студентів може вимагати більшого фінансування з боку коледжу або університету, що може призвести до зменшення їх фінансової стійкості. Забезпечення ефективності використання коштів є важливою складовою

успішного фінансового менеджменту. Це означає виявлення оптимальних шляхів витрат, контроль за реалізацією фінансових планів та постійний аналіз фінансової діяльності закладу для досягнення найкращих результатів.

В процесі оцінки фінансового стану ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана виявлені певні проблеми, які впливають на ефективність управління доходами і витратами. Одна з основних проблем полягає в виникненні сальдо, що може бути спричинено недовиконанням цільової програми. Це означає, що окремі проекти або заходи, заплановані у бюджеті, не були реалізовані повністю або досягли лише мінімальних рівнів витрат.

З іншого боку, сальдо виконання кошторису може бути результатом придбання матеріальних цінностей, які не були витрачені до кінця року. Це може включати закупівлю обладнання, інструментів або інших ресурсів, які були заплановані для використання, але не були використані у повному обсязі.

Для поліпшення фінансового управління доходами та витратами в закладах вищої освіти наведені на рисунку 3.1.

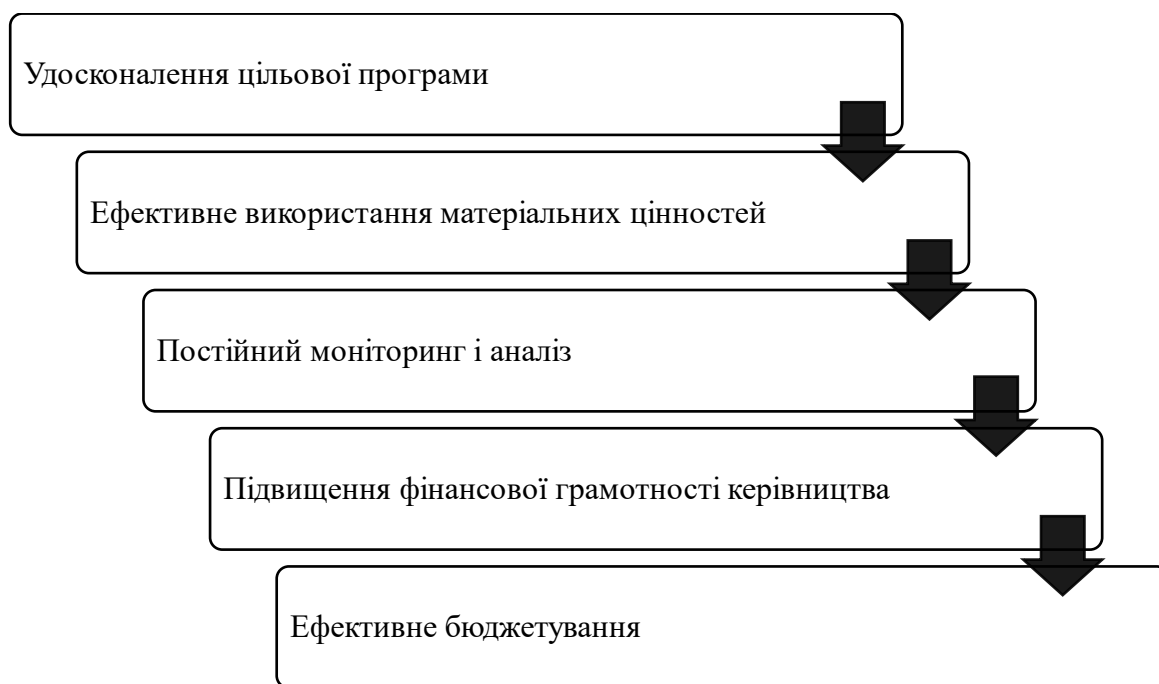

Рисунок 3. 1 - Напрямки вирішення проблеми недовиконання цільової програми

Джерело: складено автором

По-перше, можливо, варто удосконалити цільову програму, більш детально аналізуючи і плануючи проекти, враховуючи витрати та можливі ризики.

По-друге, ефективне використання матеріальних цінностей передбачає ретельне вивчення потреб у ресурсах та обладнанні перед їх придбанням, що допоможе уникнути надмірних запасів та забезпечить їх оптимальне використання.

Постійний моніторинг фінансових показників, а також аналіз витрат можуть бути корисними для виявлення відхилень та прийняття вчасних коригуючих заходів.

Для досягнення більш точного планування та контролю варто підвищити фінансову грамотність керівного персоналу, забезпечивши їх необхідними знаннями та навичками в галузі фінансового менеджменту.

Нарешті, ефективне бюджетування може передбачати розробку бюджетних планів з урахуванням можливості відхилень та несподіваних ситуацій, забезпечуючи при цьому резерви для стратегічних ініціатив.

У ході аналізу фінансового стану ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана були виявлені певні проблеми, пов'язані з ефективністю управління дебіторською заборгованістю. За розглянутий період спостерігався сталий низький рівень показника дебіторської заборгованості в доходах закладу. Однак у 2021 та 2022 роках було помітне збільшення цього показника, що може свідчити про поліпшення процесу врегулювання заборгованості з боку клієнтів або введення жорстких політик умов кредитування.

Для поліпшення обліково-аналітичної інформації щодо управління дебіторською заборгованістю можна розглянути декілька можливих заходів. По-перше, може бути запропоновано визначити оптимальний обсяг дебіторської заборгованості, який не перешкоджатиме нормальному перебігу навчально-виховного процесу та фінансовим розрахункам.

По-друге, рекомендується проводити регулярну інвентаризацію заборгованості на підставі перевірки первинних документів, що допоможе забезпечити точність обліку.

Постійний моніторинг рівня дебіторської заборгованості та прийняття заходів для її зменшення є також важливим аспектом управління.

Додатково, важливо розробити та впровадити ефективний механізм контролю за дебіторською заборгованістю, який би включав в себе вчасний контроль платежів та оцінку стану розрахунків.

Застосування інформаційних технологій також може сприяти вирішенню цих проблем, спрощуючи процеси моніторингу та аналізу фінансової діяльності, а впровадження відділу внутрішнього контролю може підвищити рівень нагляду за фінансовими операціями та допомогти у виявленні можливих ризиків та проблем.

Під час оцінки ефективності фінансового стану, на прикладі ВСП РФК КНЕУ ім. В. Гетьмана, були виявлені деякі проблеми з управлінням основними засобами, які потребують уваги та вдосконалення.

По-перше, відзначається збільшення частки зношених основних засобів в коледжі протягом розглянутого періоду. Це може бути результатом обмеженого фінансування на підтримку оновлення та ремонту основних засобів. Одним із можливих рішень може бути залучення додаткових фінансових ресурсів для забезпечення адекватного обслуговування та модернізації основних засобів.

По-друге, важливим аспектом є зменшення частки основних засобів, задіяних у господарській діяльності коледжу. Це може свідчити про зростання кількості застарілих або непридатних для використання основних засобів, які вже вийшли з експлуатації. Це може бути наслідком відсутності адекватної стратегії управління основними засобами та їхньої раціональної заміни.

По-третє, важливим аспектом є зменшення значущості основних засобів у загальній структурі активів коледжу. Це може впливати на ефективність використання ресурсів та може потребувати реорганізації асортименту основних засобів та їх використання в господарській діяльності.

Спільно з проблемами виявлено можливості удосконалення фінансового управління доходами і витратами в закладах вищої освіти.

Нововведення передбачає впровадження стратегічних підходів до фінансового управління в навчальних закладах, зокрема в Фаховому коледжі. Це

означає застосування сучасних методів та інструментів фінансового аналізу, планування та контролю, які дозволять ефективно керувати фінансовими ресурсами та підвищити якість фінансового рішення.

Застосування такого підходу має потенціал забезпечити ряд позитивних результатів. По-перше, це може призвести до зменшення часу обороту оборотних активів, що сприятиме підвищенню ефективності використання активів коледжу. По-друге, впровадження сучасних методів фінансового аналізу допоможе швидше виявляти можливі проблеми та небаланси у фінансовій діяльності, що дасть можливість реагувати на них оперативно.

Для успішної реалізації цього підходу слід враховувати готовність закладу до введення нововведення. Це передбачає наявність відповідних ресурсів для підготовки та навчання персоналу з питань сучасного фінансового управління, а також наявність внутрішнього плану впровадження зі зрозумілою послідовністю дій та контролем за їх виконанням.

Організаційно-економічні заходи передбачають впровадження нових програм та навчальних курсів для персоналу, спрямованих на засвоєння сучасних методів фінансового аналізу, планування та контролю. Також важливо розробити механізми внутрішнього аудиту для постійного моніторингу фінансової діяльності та виявлення можливих проблем.

Усі ці заходи спрямовані на підвищення ефективності фінансового управління доходами і витратами ВНЗ, що зміцнить їх конкурентоспроможність і допоможе досягти високої якості освітніх послуг.

3.3 Напрямки активізації потенційних джерел фінансування закладу фахової освіти

Активізація фінансування фахової передвищої освіти в Україні вимагає диверсифікації джерел фінансування, особливо в умовах обмеженості бюджетних коштів. Важливо уникнути неконтрольованої комерціалізації освіти, що може позначитися на доступності вищої освіти для всіх верств населення.

В Україні порядок державного кредитування здобуття вищої освіти затверджений Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти» від 16.06.2003 № 916[36].

Сума кредиту повертається із сплатою 3% річних протягом 15 років. Почати виплату можна 3 12 -го місяця після отримання диплому.

Припустимо, що середня вартість навчання на бакалавра становить 95000 тис. грн і термін навчання 4 роки розрахуємо суму кредиту в різні терміни погашення у таблиці 3.5 і 3.6 відповідно.

Таблиця 3.5 - Оплата кредиту через рік після отримання кредиту

Рік кредитування	Сума кредиту (залишок)	Нараховані відсотки (3% річних)	Сума, яку потрібно сплатити в кінці року
0	95000		
1	95000,00	2850,00	7957,83
2	89892,17	2696,77	7957,83
3	84631,11	2538,93	7957,83
4	79212,22	2376,37	7957,83
5	73630,76	2208,92	7957,83
6	67881,86	2036,46	7957,83
7	61960,49	1858,81	7957,83
8	55861,48	1675,84	7957,83
9	49579,50	1487,39	7957,83
10	43109,06	1293,27	7957,83
11	36444,51	1093,34	7957,83
12	29580,02	887,40	7957,83
13	22509,59	675,29	7957,83
14	15227,06	456,81	7957,83
15	7726,04	231,78	7957,83
Вартість кредиту			119367,45

Джерело : власні розрахунки

Аналізуючи постанову 316 та дані таблиці, можемо зробити висновок, що отримання такого кредиту вигідна для здобувача освіти. Логічно відмітити, що погашення кредиту з першого року вигідніше, ніж після закінчення навчання.

Що стосується доцільності надання такого кредиту, то тут думки розходяться. Деякі науковці зауважують, що таке кредитування не стало масовим.

Таблиця 3.6 - Оплата кредиту через рік після отримання диплому

Рік кредитування	Сума кредиту (залишок)	Нараховані відсотки (3% річних)	Сума, яку потрібно сплатити в кінці року
0	95000		
1	95000,00	2850,00	0,00
2	97850,00	2935,50	0,00
3	100785,50	3023,57	0,00
4	103809,07	3114,27	0,00
5	106923,34	3207,70	8956,60
6	101174,43	3035,23	8956,60
7	95253,07	2857,59	8956,60
8	89154,06	2674,62	8956,60
9	82872,07	2486,16	8956,60
10	76401,63	2292,05	8956,60
11	69737,08	2092,11	8956,60
12	62872,59	1886,18	8956,60
13	55802,17	1674,07	8956,60
14	48519,63	1455,59	8956,60
15	41018,62	1230,56	8956,60
16	33292,57	998,78	8956,60
17	25334,75	760,04	8956,60
18	17138,19	514,15	8956,60
19	8695,73	260,87	8956,60
Вартість кредиту			134349,03

Джерело: власні розрахунки

Аналізуючи, чисельність одержувачів кредиту і розрахунку коефіцієнта повернення бюджетних коштів, показують що враховуючи дану економічно – нестабільну ситуацію в країні, до бюджету буде повернуто не більше ніж 45% від отриманих коштів, а це свідчить, про те що держава втрачає близько 59,4 % свого фінансового потенціалу.

З іншого боку, пільгове державне кредитування сприяє підвищенню освітнього потенціалу держави завдяки збільшенню здобувачів вищої освіти, забезпечує доступність вищої освіти, також можливість отримання пільгових умов для погашення кредиту.

Важливим способом розв’язання проблеми є диверсифікація джерел фінансування, включаючи кошти студентів, платне професійне навчання, освітнє кредитування та наукові дослідження на замовлення. Це допоможе зменшити залежність ВНЗ від держави.

Для активізації потенційних джерел фінансування фахової передвищої освіти в Україні існують кілька перспективних напрямків. Один з ефективних способів - це розгляд можливостей кредитування. Зараз вже використовуються різні схеми кредитування, такі як заставні кредити з різними видами платежів, такими як фіксовані або прогресивні, або навіть відстрочена плата за навчання.

Світовий досвід показує, що існують інноваційні підходи до надання кредитів, де погашення боргу здійснюється враховуючи майбутні доходи випускника (відстрочена плата за навчання). Це сприяє зниженню ризику дефолту для студентів та не погіршує доступність вищої освіти.

Освітні кредити з прогресивними платежами та відстроченою платою за навчання мають кілька переваг у порівнянні з фіксованими графіками платежів. Вони гарантують високу соціальну орієнтованість програм, що дозволяє врахувати рівень доходів випускників ЗВО при визначенні суми й строку погашення кредиту.

Для забезпечення фінансування фахової передвищої освіти в Україні рекомендується акцентувати увагу на декількох напрямках залучення додаткового капіталу. Першим із них є формування фонду довготермінового інвестування, що дозволить забезпечити стабільний потік фінансових ресурсів для університетів.

Організація інфраструктури додаткових супутніх бізнес-освітніх послуг, таких як консалтинг, практичні тренінги та дослідження ринку, також може стати важливим джерелом фінансування. Це допоможе університетам розширити свою діяльність та привернути додаткові кошти.

Значний потенціал у фінансуванні освіти можуть надавати гранти від іноземних та міжнародних організацій. Це може сприяти залученню іноземних інвестицій та підтримці від світових партнерів.

Важливо враховувати особливості функціонування фінансового менеджменту університету. Передбачаючи особливий правовий статус грошових коштів і майна, отриманих від їх використання, важливо ретельно планувати та контролювати бюджетну та позабюджетну діяльність університету.

Крім того, обмеження на оформлення первинних документів, пов'язаних з виконанням кошторисів доходів і видатків, включаючи позабюджетні, вимагає від університетів дотримання чіткої та прозорої фінансової дисципліни.

Ці напрямки можуть сприяти ефективному фінансуванню фахової передвищої освіти в Україні та забезпечити сталу фінансову стійкість університетів.

Фахова передвища освіта в Україні має потенційні джерела фінансування, які можуть сприяти покращенню її якості та доступності. Один з таких напрямків - це фандрайзинг, який є методикою залучення додаткових коштів. Для успішного фандрайзингу важливо мати розуміння його соціальної сутності та використовувати різні методи збирання коштів.

Фандрайзинг може базуватися на формуванні фонду довготермінового інвестування, що допомагає забезпечити сталість фінансування університетів. Крім того, організація інфраструктури додаткових супутніх бізнес-освітніх послуг, таких як консалтинг та практичні тренінги, може забезпечити додаткові кошти та покращити зв'язок з бізнес-середовищем.

Важливо мати навички мотивування донорів та керування фандрайзинговою кампанією як проектом. Використання здобутків та прорахунків власного досвіду може сприяти більш успішному співробітництву з донорами.

Український фандрайзинг на сьогодні ще не є організованим інструментом соціальної допомоги, проте розвиток інститутів, таких як Інститут професійного фандрайзингу, може стати першим кроком у створенні ефективної та прозорої системи управління залучення та перерозподілу коштів тим, хто цього потребує.

Створення сприятливого законодавчого середовища для фандрайзингу, такого як податкові пільги та стимули для благодійництва, може відкрити нові можливості для залучення коштів та покращити регулювання цієї сфери. Додатково, підвищення кваліфікації у фандрайзингу може сприяти більш ефективному використанню методики залучення коштів та залученню різних категорій донорів.

Узагалі, фандрайзинг може стати важливим інструментом для забезпечення фінансування фахової передвищої освіти в Україні, допомагаючи розширити ресурсну базу університетів та покращити якість освітніх послуг.

ВИСНОВКИ

Принципи та механізми фінансування вищих навчальних закладів в Україні визначаються джерелами коштів, включаючи державний та місцевий бюджет, внески юридичних та фізичних осіб, а також власні ресурси. Основні принципи фінансування мають спрямовуватись на забезпечення ефективності та результативності вищих закладів освіти, зокрема, через цілеспрямованість, самостійність, збалансованість, обґрунтованість та доступність освітніх послуг. Фінансування повинно бути незалежним від політичних та релігійних організацій, забезпечуючи рівний доступ до освіти для всіх громадян, незалежно від їх соціального статусу. Важливими аспектами також є зв'язок зі світовою та національною культурною спадщиною та наголос на гуманізм, демократизм та загальнолюдські цінності у навчанні та вихованні студентів.

Механізм фінансування вищих навчальних закладів в Україні має на меті забезпечити адекватне фінансування, розвиток та функціонування цих закладів. Цілі механізму полягають у забезпеченні економічного розвитку та потреб громадян, забезпеченні права розпоряджатися коштами та звітуванні за фінансування, гармонізації інтересів та виконанні функцій ЗВО. Державна фінансова політика в цій сфері визначається Верховною Радою та реалізується Кабінетом Міністрів, аналіз видатків на освіту за 2019-2021 роки показує зростання видатків на фахову передвищу та вищу освіту на 25%. Збільшення фінансування свідчить про важливість освіти для держави, але слід звернути увагу на заклади фахової передвищої освіти, які отримують менше коштів, хоча їхній внесок також важливий.

Зарубіжний досвід показує, що ефективне фінансування вищої освіти підвищує якість навчальних закладів. Деякі країни, як Німеччина та Швеція, пропонують безкоштовну вищу освіту, оплачуючи інші послуги. Різні форми фінансування, як державне фінансування на основі результативності, стимулюють розвиток. Конкуренція на вільному ринку вищої освіти сприяє якості навчання. Різні форми фінансування та конкуренція можуть покращити якість освіти.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, затверджена Розпорядженням від 23 лютого 2022 року № 286-р, має за мету покращення фінансового розвитку фахової передвищої та вищої освіти. Основна мета стратегії полягає в підвищенні ефективності та конкурентоспроможності вищої освіти в Україні. Однією з ключових проблем, які призвели до прийняття Стратегії, була недостатня ефективність системи вищої освіти. Недостатнє фінансування ускладнює реалізацію програм соціальної відповідальності, що важливі для підготовки майбутніх лідерів та впливає на якість освіти та конкурентоспроможність. Стратегія фінансового розвитку визначає п'ять цілей, спрямованих на бюджетне фінансування, підвищення ефективності, підготовку затребуваних фахівців, соціальну відповідальність закладів та автономію. Цілі оцінюються за показниками, такими як рівень автономізації, сприяючи забезпеченню вищої якості освіти в Україні.

Фінансово-економічний паспорт Роменського фахового коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана надає огляд історії, функцій та ресурсів коледжу. Тут готують молодших спеціалістів у планово-економічних, організаційно-управлінських та фінансових сферах. Коледж розташований у Сумській області та має навчально-матеріальну базу, включаючи навчальні корпуси, лабораторії, бібліотеку та спортивні зали. Управління коледжем забезпечує якісну освіту та підтримку студентів, а навчальні аудиторії оснащені сучасним технічним обладнанням.

Протягом 2018-2022 років сальдо виконання кошторису зросло з 392,5 до 603,2 одиниць. Однією з причин цього може бути недовиконання цільової програми, що впливає на витрати на проекти. Невикористані кошти на матеріальні цінності також можуть зростати в сальдо. Збільшення надходжень із загального фонду з 15 154,2 тис. грн. (2018) до 21 470,158 тис. грн. (2022) свідчить про зростання фінансової потужності, можливо, за рахунок більшої кількості студентів чи додаткового фінансування. Також надходження коштів із спеціального фонду зросли з 1161,8 тис. грн. (2018) до 2177,2595 тис. грн. (2022) можливо завдяки додатковим джерелам фінансування для програм та розвитку коледжу. Видатки бюджетних коштів теж зросли, що може свідчити про розширення діяльності,

більше студентів та поліпшення якості освіти, можливо, через покращення інфраструктури та оплати викладачів.

Методичні засади бюджетного фінансування закладів вищої та передвищої освіти в Україні грають ключову роль у забезпеченні ефективного та прозорого розподілу державних коштів для підготовки молодого покоління. Вони визначають об'єктивну методику розрахунку видатків, що сприяє справедливому розподілу ресурсів між освітніми закладами. Особлива увага приділяється формулі розподілу коштів на основі кількості здобувачів освіти, їх статусу зайнятості та специфіці освітніх програм. Також важливим аспектом є врахування закладів приватної власності, що підтримує різноманітність освітнього середовища та стимулює їхній внесок у розвиток освіти. Методичні рекомендації також передбачають моніторинг зайнятості випускників, що сприяє адаптації освітніх програм до потреб ринку праці та підготовці висококваліфікованих фахівців для забезпечення національного розвитку.

Аналіз фінансового стану Роменського коледжу КНЕУ ім. В. Гетьмана виявив проблеми управління доходами та витратами, такі як недовиконання цільової програми та неефективне використання матеріальних цінностей. Для покращення ситуації рекомендується удосконалити цільову програму, детально аналізувати та контролювати проекти, а також підвищити фінансову грамотність персоналу. Точне планування та контроль за дебіторською заборгованістю можуть досягатися через оптимізацію обсягів заборгованості та інвентаризацію. Для зміцнення конкурентоспроможності закладів вищої освіти важливо впровадити стратегічні підходи до фінансового управління з використанням сучасних методів аналізу та контролю. Організаційно-економічні заходи, зокрема нові програми та механізми внутрішнього аудиту, спрямовані на підвищення ефективності фінансового управління та якості освітніх послуг.

Активізація фінансування фахової передвищої освіти в Україні вимагає диверсифікації джерел фінансування, уникнення неконтрольованої комерціалізації та розгляд нових механізмів фінансування. Використання освітнього кредиту є ефективним засобом, але вимагає уважного розгляду умов надання.

Диверсифікація джерел включає кошти студентів, платне навчання, освітнє кредитування та гранти. Необхідно також ретельно планувати фінанси університетів та сприяти розвитку фандрайзингу та позитивного законодавства для нього. Ці заходи сприятимуть сталій фінансовій стійкості та якості фахової передвищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. Київ : Знання, 2003. 316 с.
2. Красільник О. В. Проблеми та перспективи фінансування вищих навчальних закладів України. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Економіка. 2015. № 2 (167). С. 110–117.
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення : 08.11.2022).
4. Касич А. О., Циган В. А. Особливості фінансування вищої освіти в Україні та інших країнах світу. Ефективна економіка. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=258> (дата звернення 08.11.2022).
5. Білінець М. Ю. Система фінансування вищої освіти: теоретичний аспект. Підприємництво та інновації. 2019. № 9. С. 136–141. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.22> (дата звернення 08.11.2022).
6. Лойко В. В., Поздєєва К. В., Маляр С. А. Теоретико-методичні засади та проблеми функціонування механізму фінансування закладів загальної середньої освіти. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2020. Т. 1, № 5. С. 68–78. URL: <https://doi.org/10.32750/2020-0106> (дата звернення 08.11.2022).
7. Тимошенко О. В., Федорова В. А. Фінансові аспекти конкурентоспроможності вищої освіти в Україні : монографія. Дніпропетровськ : Пороги, 2008. 390 с.
8. Волинчук Ю. В. Механізм фінансового забезпечення вищої освіти в умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня. Львів, 2010. 235 с.
9. Вітренко Л. О. Механізм фінансування закладів вищої освіти державної форми власності в Україні : дис. канд. екон. наук : 08.00.08. Чернігів, 2019. 284 с.

- 10.Попович Л. О. Характеристика механізму фінансування закладів вищої освіти. Вісник Хмельницького національного університету. 2018. № 1. С. 142–147.
- 11.Коваленко Д. І. Механізми фінансування розвитку системи вищої освіти. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. 2016. С. 226–237. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/7776/1/20171006_Effect_P226-237.pdf (дата звернення 10.12.2022).
- 12.Варналій З. С., Красільник О. В., Хмелевська Л. П. Фінансування державних вищих навчальних закладів України : монографія. Київ : Знання України, 2017. 231 с.
- 13.Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII : станом на 23 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення 10.12.2022).
- 14.М-во фінансів України. Бюджет України 2021 : Стат. зб. Київ, 2021. 279 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2021.pdf (дата звернення 10.12.2022).
- 15.Варналій З. С. Фінансове забезпечення вищих навчальних закладів України – справа державна. Економічний вісник університету. 2018. Вип. № 36 (1). С. 9–17.
- 16.Усик В. Особливості фінансування вищої освіти: аналіз українського та світового контекстів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2019. С. 59–67. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/09/203-59-67.pdf> (дата звернення 20.12.2022).
- 17.Resourcing higher education in Denmark. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/denmark/resourcing-higher-education-in-denmark-c8217325-en.htm> (дата звернення 20.12.2022).
- 18.Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с.

- 19.Аргірова Г., Горбань Д., Чупринська А., Кіптенко Т. У тенетах держзамовлення: Як ефективно використовувати мільярди гривень на вищу освіту. URL: https://zaxid.net/statti_tag50974 (дата звернення 21.12.2022).
- 20.The allocation of public funding to higher education institutions. OECD iLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e1f2d1b5-en/index.html?itemId=/content/component/e1f2d1b5-en> (дата звернення 21.12.2022).
- 21.Higher education funding. Eurydice. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/poland/higher-education-funding> (дата звернення 08.04.2023).
- 22.Малік Є. О. Фінансування вищої освіти: сучасні тенденції та зарубіжний досвід. Ефективна економіка. 2014, № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3259> (дата звернення 21.12.2022).
- 23.Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел. Теорія і практика правознавства. 2013. Вип. 2. С. 222–233.
- 24.Higher Education Framework in France. EOSLHE. URL: <https://www.eoslhe.eu/higher-education-framework-in-france/> (дата звернення 21.12.2022).
- 25.Затонацька Т. Г. Кредитний механізм фінансування здобуття вищої освіти в Україні. Наука молода. Економіка. 2018. № 2 (197). С. 19–23.
- 26.Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text> (дата звернення 05.05.2023).
- 27.Антонюк В. П. Стратегія розвитку вищої освіти України в контексті вимог до людського капіталу та євроінтеграційних процесів. Вісник економічної науки України. 2021. № 1 (40). С. 113-119. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).113-119](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).113-119) (дата звернення 05.05.2023).

28. European University Association. University Autonomy in Europe IV The Scorecard. 2023. 117 p. URL: <https://eua.eu/downloads/publications/eua%20autonomy%20scorecard.pdf> (дата звернення 05.05.2023).
29. Історія коледжу. Роменський фаховий коледж КНЕУ. URL: <https://rckneu.com.ua/index.php/pro-koledzh/istoriya-koledzhu.html> (дата звернення 10.06.2023).
30. ДБН В.2.2-3:2018 Заклади освіти. Будинки і споруди. ДБНУ. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/v_2_2_3/1-1-0-1804 (дата звернення 10.06.2023).
31. Методичні рекомендації щодо використання формули розподілу між закладами вищої освіти видатків споживання загального фонду державного бюджету на підготовку здобувачів вищої освіти на умовах державного замовлення в закладах вищої освіти приватної форми власності : Наказ МОН України від 10.12.2021 р. № 1344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1344729-21#n9> (дата звернення 20.09.2023).
32. Методичні рекомендації з проведення моніторингу зайнятості випускників закладів вищої та фахової передвищої освіти і визначення показника працевлаштування для формули розподілу видатків державного бюджету на вищу освіту між закладами вищої освіти : Наказ МОН України від 02.02.2022 р. № 101. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/620/125/5bb/6201255bb5573926178822.pdf> (дата звернення 20.09.2023).
33. Пухальська М.О. Фінансова стратегія розвитку закладів фахової передвищої освіти. Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти : матеріали VIII Міжнародної науково – практичної конференції м. Львів, 19-20 травня 2023р. С. 17
34. Матеріали науково – практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.) – Суми, 2023 С.464

- 35.Юрчишена Л. Теоретичні засади фінансової стійкості університетів. Вісник економіки. 2022. № 1. С. 22–37. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/viewFile/1314/1418> (дата звернення 1.09.2023).
- 36.Про затвердження Порядку надання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.2003 № 916. URL: [Про затвердження Порядку надання... | від 16.06.2003 № 916 \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення 1.10.2023).